

חידושים בכללי חשבונאות ודיווח

תקינה חשבונאית בינלאומית

תקן בינלאומי 1 (מתוקן), הצגת דוחות כספיים –

IAS 1 (Revised 2007), "Presentation of Financial Statements"

רקע

בחודש ספטמבר 2007, פרסם המוסד הבינלאומי לתקינה בחשבונאות (IASB) את תקן חשבונאות בינלאומי 1 (מתוקן) – "הצגת דוחות כספיים" (להלן-"IAS 1R"). IAS 1R ייושם ויחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 1 – "הצגת דוחות כספיים" (להלן – "IAS 1"), בדוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 ואילך. עם זאת, יישום מוקדם של IAS 1R הינו אפשרי.

IAS 1 ו- IAS 1R קובעים שיקולים כוללים בעריכת דוחות כספיים, וכוללים הוראות בנוגע למבנה הדוחות הכספיים ולתוכנם המינימלי. מטרתם היא לקבוע את בסיס ההצגה של הדוחות הכספיים, ולהבטיח השוואתיות בין דוחות כספיים לתקופות דיווח שונות ובין דוחות כספיים של גופים שונים.

להלן נסקור את תמצית עיקרי השינויים ב- IAS 1R ביחס להוראות IAS 1.

שיקולים כוללים בהצגת דוחות כספיים

• מידע השוואתי

למעט אם נקבע אחרת בתקן/הבהרה, לפי IAS 1, ישות נדרשת להציג כל אחד מהדוחות הכספיים שלה לשתי תקופות לפחות, קרי, עליה להציג מידע השוואתי לפחות לשנה/לתקופה אחת בדוחות הכספיים ובביאורים המתייחסים. IAS 1R מוסיף לדרישה זו את הדרישה לפיה, כאשר ישות מבצעת יישום מדיניות חשבונאית למפרע, הצגה מחדש של פריטים בדוחות הכספיים או סיווג מחדש של פריטים בדוחות הכספיים, עליה להציג לפחות שלושה "דוחות על המצב הכספי" (מונח המחליף את המונח "מאזן" - ראה/י גם בהמשך): לתום התקופה הנוכחית, לתום התקופה הקודמת ולתחילת תקופת ההשוואה המוקדמת ביותר. שינוי בסיווג או הצגה ייעשה גם במספרי ההשוואה (אלא אם הוא אינו פרקטי), וילווה בגילוי מהות השינוי, סכומי הפריט/קבוצת הפריטים והסיבה לשינוי. כאשר אין זה פרקטי לבצע את הסיווג מחדש במספרי ההשוואה יינתן גילוי לגבי הסיבה לאי סיווג הסכומים ואת מהות ההתאמות שהיו נעשות אילו היה מבוצע הסיווג מחדש.

מבנה הדוחות הכספיים ותוכנם המינימלי

• מערכת מלאה של דוחות כספיים

כידוע, לפי IAS 1, מערכת מלאה של דוחות כספיים כוללת את הדוחות הכספיים הבאים:

- מאזן
- דוח רווח והפסד
- דוח על השינויים בהון – לפי אחת משתי חלופות (הצגת כל השינויים בהון או הצגת דוח על ההכנסות והוצאות שהוכרו, ראה/י גם להלן).
- דוח על תזרים מזומנים
- ביאורים

לעומת זאת, לפי IAS 1R, מערכת מלאה של דוחות כספיים כוללת את הדוחות הכספיים הבאים:

- o דוח על המצב הכספי (Statement of Financial Position) – זהו המינוח החדש שמחליף את המינוח "מאזן" (Balance Sheet) שקיים ב-IAS 1
- o דוח על ההכנסה הכוללת (Statement of Comprehensive Income) – דוח שלא היה קיים לפי IAS 1 ואשר ניתן להצגה בשתי חלופות: כדוח אחד כולל או תוך פיצול לדוח רווח והפסד ודוח על ההכנסה הכוללת האחרת (ראה/י גם להלן)
- o דוח על השינויים בהון – שיוצג במתכונת שונה מזו שב-IAS 1 (ראה/י גם להלן)
- o דוח על תזרימי המזומנים (Statement of Cash Flows) – זהו המינוח החדש שמחליף את המינוח "דוח על תזרים המזומנים" (Cash Flow Statement) שקיים ב-IAS 1
- o ביאורים

• דוח על ההכנסה הכוללת (Statement of Comprehensive Income)

כאמור, דוח זה אינו מהווה חלק מהמערכת המלאה של דוחות כספיים לפי IAS 1, אולם מהווה חלק מהמערכת המלאה של דוחות כספיים לפי IAS 1R. הדוח על ההכנסה הכוללת כולל נתוני רווח/הפסד מדוח רווח והפסד (קיימות שתי מתכונות הצגה אפשריות – ראה/י להלן), וכן פריטי הוצאות/הכנסות שאינם נזקפים לדוח רווח והפסד, כגון: הפרשי תרגום הנובעים מתרגום דוחות של פעילות חוץ, רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בערכם של ניירות ערך זמינים למכירה, שינויים בקרן הערכה מחדש, המרכיב האפקטיבי בהגנת תזרים מזומנים וכדו'. סך פריטי הוצאות/ההכנסות שאינם נזקפים לדוח רווח והפסד נקראים "הכנסה כוללת אחרת" (Other Comprehensive Income; להלן – "OCI").

יצוין כי בעוד שבהתאם ל- IAS 1, פריטי ה-OCI מפורטים במסגרת הדוח על השינויים בהון (ראה/י להלן), הרי שבהתאם ל- IAS 1R, פריטים אלו יפורטו במסגרת הדוח על ההכנסה הכוללת, כאמור לעיל, ולא במסגרת הדוח על השינויים בהון אשר בו תופיע סך ההכנסה הכוללת לתקופה (ראה/י להלן).

קיימות שתי אפשרויות להצגת הדוח על ההכנסה הכוללת:

- הצגת דוח על ההכנסה הכוללת הכולל הן את פריטי דוח הרווח והפסד והן את פריטי ה-OCI. במקרה זה לא יוצג דוח רווח והפסד בנפרד; או לחילופין
- הצגת דוח רווח והפסד בנפרד מהדוח על ההכנסה הכוללת. במקרה זה הדוח על ההכנסה הכוללת יתחיל מהרווח/ההפסד של החברה ויציג לאחריו את פריטי ה-OCI.

בנוסף, הדוח על ההכנסה הכוללת יכלול, בין היתר:

- פירוט של ההכנסה הכוללת לתקופה השייכת למיעוט וההכנסה הכוללת לתקופה השייכת לבעלי ההון של החברה;
- גילוי להתאמות הנוגעות לפריטי OCI (סכומים שהוכרו בעבר במסגרת ה-OCI ובתקופה השוטפת הועברו לרווח או הפסד, כגון: בעת מימוש נכס פיננסי שהיה מסווג, לפי תקן חשבונאות בינלאומי 39 – "מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה", בקטגוריה של "נכסים פיננסיים זמינים למכירה", וזקיפת קרן ההון שהוכרה בגינו בעבר לרווח או הפסד). ניתן לבחור לתת את המידע האמור במסגרת הדוח על ההכנסה הכוללת עצמו או בביאורים;
- גילוי למסים על ההכנסה המתייחסים לכל רכיב של ה-OCI.

• דוח על השינויים בהון

כידוע, לפי IAS 1, ניתן להציג את דוח על השינויים בהון לפי אחת משתי חלופות:

- דוח הכולל את כל השינויים בהון, לרבות סכומים הנובעים מעסקות עם בעלי ההון (כגון: הנפקת מניות, חלוקת דיבידנד וכדו'). דוח זה יקרא "דוח על השינויים בהון" (Statement of Changes in Equity)
 - דוח הכולל את השינויים בהון, למעט אלה הנובעים מעסקות עם בעלי ההון. דוח זה יקרא "דוח על ההכנסות והוצאות שהוכרו" (Statement of Recognised Income and Expense)¹. דוח על ההכנסות והוצאות שהוכרו יכולול את:
 - נתון הרווח/ההפסד לתקופה (מדוח רווח והפסד);
 - פריטי ה- OCI וסכומם הכולל;
 - סך ההכנסה וההוצאה לתקופה (הרווח/הפסד לתקופה בצירוף סך פריטי ה- OCI) תוך הצגה בנפרד של סך כל הסכומים שמיוחסים לבעלי זכויות הוניות של החברה האם ולזכויות המיעוט;
 - לכל פריט הון – ההשפעה של שינויים במדיניות חשבונאית ותיקונים של טעויות בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 8 – "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות" (להלן – "IAS 8");
- במקרה של שימוש בחלופה זו, יתר המידע שבחלופה האחרת (שכולל: עסקות עם בעלי ההון (לרבות דיבידנדים) ויתרות עודפים, הון וקרנות לתחילת התקופה ולסופה והשינויים בהן במהלך התקופה) יינתן במסגרת הביאורים.

מאידך, לפי IAS 1R, הדוח על השינויים בהון יכולול את:

- סך ההכנסה הכוללת לתקופה תוך הפרדה בין חלק המיעוט לחלק של בעלי מניות החברה האם;

1 יצוין כי במקרה בו ישות בחרה, לפי תקן חשבונאות בינלאומי 19 – "הטבות עובד" (להלן – "IAS 19") להכיר ברווחים/הפסדים אקטואריים ישירות בהון (אחת משלוש החלופות המתאפשרות לפי IAS 19 להכרה ברווחים/הפסדים אקטואריים), היא מחויבת לעשות שימוש בחלופת הצגת ה"דוח על הכנסות והוצאות שהוכרו" בעת הצגת הדוח על השינויים בהון.

- לכל פריט הון – ההשפעה של יישום למפרע או הצגה מחדש בהתאם להוראות IAS 8;
- סכומים הנובעים מעסקות עם בעלי ההון של החברה – תוך הצגה נפרדת של השקעות של בעלי המניות וחלוקות לבעלי המניות;
- לגבי כל רכיב בהון, תוצג התאמה בין היתרה לתחילת התקופה ולסופה, תוך הצגת כל שינוי שחל בנפרד.

כך, למעשה, IAS 1R אינו מתיר שימוש בחלופה השניה המצוינת לעיל (של הצגת דוח על ההכנסות והוצאות שהוכרו), המותרת לפי IAS 1.

• **סכום הדיבידנד שהוכר בתקופה וסכום הדיבידנד למניה**

בהתאם ל-IAS 1R, ישות לא תגלה על פני הדוח על ההכנסה הכוללת את סכום הדיבידנד שהוכר בתקופה ואת סכום הדיבידנד למניה, אלא תעשה זאת במסגרת דוח על השינויים בהון או בביאורים. מנגד, IAS 1 אפשר להציג מידע זה על-פני דוח הרווח והפסד, דוח על השינויים בהון או בביאורים.

תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 2 - "תשלום מבוסס מניות" - - תנאי הבשלה וביטולים

בחודש ינואר 2008, פרסם המוסד הבינלאומי לתיקנה בחשבונאות (ה- IASB) תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 2 – "תשלום מבוסס מניות" (להלן – "IFRS 2"). התיקון ל- IFRS 2 (להלן – "התיקון") מצמצם את הגדרת "תנאי הבשלה" שב- IFRS 2, כך שיכללו תנאי שירות ותנאי ביצוע בלבד. כמו כן, התיקון קובע, כי ביטולים של עסקת תשלום מבוסס מניות המבוצעים על ידי הצד שכנגד, יטופלו באופן זהה לאלה המבוצעים על ידי הישות עצמה.

להלן עיקרי התיקון:

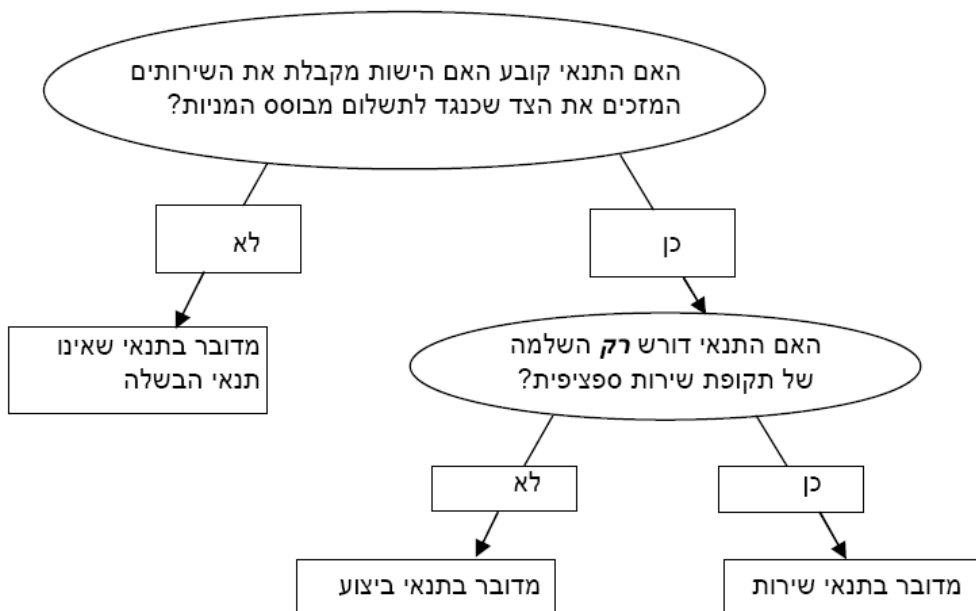
צמצום הגדרת תנאי הבשלה

התיקון מתקן את ההגדרות ב- IFRS 2 למונחים "הבשלה" ו"תנאי הבשלה", ובהתאם, עשוי להשפיע על אופן מדידת עסקות והטיפול באי-קיום תנאים מסויימים. באשר למונח **הבשלה**, התיקון מדגיש כי בהסדרי תשלום מבוסס מניות, הזכות של הצד שכנגד לקבל מזומן, נכסים אחרים, או מכשירים הוניים של הישות, מבשילה כאשר הזכאות של הצד שכנגד אינה מותנית עוד בקיום תנאי **הבשלה** כלשהו.

באשר למונח **"תנאי הבשלה"** קובע התיקון שתנאי הבשלה הם התנאים שקובעים האם הישות קיבלה את השירות שמזכה את הצד שכנגד בקבלת המזומן, הנכסים האחרים או המכשירים ההוניים במסגרת תשלום מבוסס מניות.

בהתאם, תנאי הבשלה הינם אחד משניים: **תנאי שירות** או **תנאי ביצוע**. **תנאי שירות** דורשים כי הצד שכנגד ישלים תקופת שירות ספציפית. **תנאי ביצוע** דורשים כי הצד שכנגד ישלים תקופת שירות ספציפית, ובנוסף שתתקיים עמידה ביעדי ביצוע ספציפיים (כגון

עלייה ספציפית ברווחי החברה לאורך תקופת זמן ספציפית). תנאי ביצוע עשויים לכלול **תנאי שוק** (תנאים בהם תלויים מחיר המימוש, ההבשלה או יכולת המימוש של המכשיר, הקשורים למחיר השוק של המכשירים ההוניים של הישות, כגון השגת מחיר מניה מוגדר או סכום מוגדר של ערך פנימי של אופציה למניה, או השגת יעד מוגדר, המבוסס על מחיר השוק של המכשירים ההוניים של הישות ביחס למדד מחירי שוק של מכשירים הוניים של ישויות אחרות). **להלן תרשים זרימה הלקוח מתוך ההנחיה ליישום (Guidance on Implementing IG4A), שהתווספה במסגרת התיקון, אשר ממחיש את ההגדרות המתוקנות דלעיל (ההנחיות ליישום נלוות ל- IFRS 2 אך אינן מהוות חלק ממנו):**

בעקבות התיקון, יש לקחת בחשבון, כי עסקת תשלום מבוסס מניות עשויה לכלול תנאים שאינם נכנסים להגדרה המתוקנת דלעיל של "תנאי הבשלה".

דוגמא:

במסגרת עסקת תשלום מבוסס מניות בין חברה לעובד שלה, העובד יהיה זכאי לקבלת 1,000 מניות של החברה בחינם בתום תקופה של 3 שנים ממועד ההענקה, בתנאי ש:

- העובד ישלים תקופת שירות של 3 שנים החל ממועד ההענקה; ובנוסף,
- העובד ירכוש במועד ההענקה, 1,000 מניות ויחזיק בהן לאורך מלוא התקופה של 3 השנים ('מניות חסומות').

עובד אשר עוזב את החברה לפני סיום תקופת 3 השנים או שמוכר את המניות החסומות במהלך התקופה האמורה לא יהיה זכאי לקבלת 1,000 המניות המקבילות מהחברה. הדרישה מהעובד להחזקת המניות החסומות לאורך התקופה של 3 השנים אינה נכנסת להגדרה המתקנת של "תנאי הבשלה" האמורה לעיל. שכן, למרות שהעמידה בדרישה האמורה מתגבשת לאורך תקופת מתן השירות, העמידה בה הינה במלואה בשליטת העובד והיא אינה קובעת אם הישות קיבלה או לא קיבלה את השירותים הקשורים למניות המוענקות. לפיכך, במידה שהעובד לא יעמוד בדרישה להחזקת המניות החסומות, מצב זה יטופל חשבונאית כביטול (cancellation) ולא כאי עמידה בתנאי הבשלה. בהתאם, במקרה של אי עמידה כאמור, הדבר יביא להאצת ההכרה ביתרת מרכיב ההטבה שטרם הבשילה לאותו מועד (ראה/י גם להלן לגבי תיקון IFRS 2 בהקשר לביטולים המבוצעים על ידי הצד שכנגד).

התיקון קובע, כי כל התנאים שאינם תנאי הבשלה, יילקחו בחשבון בקביעת השווי ההוגן של המכשירים ההוניים במועד המדידה. לעומת זאת, תנאי הבשלה, שאינם תנאי שוק, לא יילקחו בחשבון בקביעת השווי ההוגן של המכשירים ההוניים במועד המדידה, אלא יילקחו בחשבון על ידי התאמת מספר המכשירים ההוניים הצפויים להבשיל, הכלול במדידת סכום העסקה (תנאי שוק יילקחו בחשבון בקביעת השווי ההוגן, בדומה לתנאים שאינם תנאי הבשלה). כתוצאה מכך, בעסקות תשלום מבוסס מניות הכוללות תנאים שאינם תנאי הבשלה, הישות תכיר בשירותים או במוצרים שהתקבלו מהצד שכנגד, כל עוד התקיימו תנאי ההבשלה שאינם תנאי שוק, וזאת ללא קשר לשאלה האם תנאים שאינם תנאי הבשלה, התקיימו או לא התקיימו, וללא קשר לשאלה האם תנאי שוק (במידה שהיו) התקיימו או לא התקיימו. בהקשר זה, בדוגמא דלעיל, השווי ההוגן של ההענקה, ייתכן

שיהיה נמוך יותר בעקבות התיקון, כיוון שיעלה הצורך לקחת בחשבון בחישוב השווי ההוגן של ההענקה גם את ההסתברות למכירת המניות החסומות על ידי העובדים (דבר שיביא לאיבוד הזכויות למניות המקבילות). אי-עמידת העובד בדרישה להחזקת המניות בתקופה הרלוונטית לא יביא לשינוי סכום ההטבה הכולל שייזקק בספרי הישות בהמשך, אלא רק להאצת ההכרה ביתרת מרכיב ההטבה שטרם הבשילה, כיוון שכשל זה מטופל כביטול ההענקה, כאמור לעיל (ראה/י גם להלן לגבי תיקון IFRS 2 בהקשר לביטולים המבוצעים על ידי הצד שכנגד).

ביטול על ידי צדדים שאינם הישות

התיקון מתקן את סעיף 28 ל- IFRS 2, המתייחס לטיפול בביטול וסילוק של הענקות של מכשירים הוניים. בהתאם לתיקון, סעיף זה יחול על כל ביטול או סילוק של הענקות של מכשירים הוניים, ולא רק על כאלו שנעשו על ידי הישות עצמה. בהתאם, ביטול הענקה, שבוצע ביוזמת הצד שכנגד, יטופל באופן זהה לאופן בו מטופל ביטול, המבוצע ביוזמת הישות עצמה (קרי, אם הביטול אירע במהלך תקופת ההבשלה, הישות תטפל בביטול כהאצת ההבשלה, ולכן תכיר באופן מיידי בסכום שאחרת היה מוכר בגין שירותים שהתקבלו על פני יתרת תקופת ההבשלה). עוד קובע התיקון באשר לביטול או סילוק של מכשירים הוניים, כי אם עסקת תשלום מבוסס מניות כללה רכיב התחייבותי, על הישות למדוד מחדש את השווי ההוגן של ההתחייבות בתאריך הביטול או הסילוק. כל תשלום שנעשה כדי לסלק את המרכיב ההתחייבותי יטופל כסילוק ההתחייבות. בנוסף נקבע, כי אם הישות או הצד שכנגד יכולים לבחור האם לעמוד בתנאים שאינם תנאי הבשלה, הישות תטפל בכשלון של הישות או של הצד שכנגד בקיום תנאים אלה במהלך תקופת ההבשלה, כביטול של ההענקה.

תחילה

יש ליישם את ההוראות בתיקון למפרע, החל מתקופות הדיווח לתקופות שנתיות המתחילות ב- 1 בינואר 2009 או לאחריו. יישום מוקדם הינו אפשרי. מיישם מוקדם ייתן גילוי לעובדה זו.

תיקונים ל-IFRS 1 ול-IAS 27 בנוגע לעלות ההשקעה בחברה בת, ישות בשליטה משותפת או חברה כלולה

בחודש מאי 2008, פרסם המוסד לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) תיקונים לתקני ה- IFRS הבאים: IFRS 1 - אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן – "IFRS 1") ו- IAS 27 – דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים (להלן – "IAS 27"), בנוגע לעלות ההשקעה בחברה בת, ישות בשליטה משותפת או חברה כלולה (להלן – "ישות מוחזקת").

תיקונים אלה עשויים, בין היתר, לפשט את עריכת הדוחות הכספיים הנפרדים (להלן – "דוחות הסולו") בעת האימוץ לראשונה של תקני ה-IFRS, בהקשר למדידת ההשקעה בישות מוחזקת, וכן לפשט את הטיפול החשבונאי, בדוחות הסולו, בדיבדנדים שהתקבלו מישות מוחזקת.

בהקשר זה, יש לציין כי בהתאם למסמך מענה לשאלות שכיחות FAQ 11 שפרסמה רשות ניירות ערך, יש לכלול דוחות סולו תמציתיים במסגרת הדוחות הכספיים השנתיים, הערוכים לפי תקני ה-IFRS. את הדוחות סולו האמורים, על פירוטיהם¹, ניתן לכלול במסגרת הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים.

להלן עיקרי התיקונים:

א. הוספת "הקלה" חדשה במסגרת IFRS 1 בעת אימוץ לראשונה של תקני ה- IFRS

כידוע, בהתאם ל- IAS 27, הטיפול בהשקעות בישויות מוחזקות, במסגרת דוחות

¹ בהתאם ל- FAQ 11, אין חובה לכלול ביאורים מלאים באשר לסעיפים הכלולים בדוחות הסולו, למעט מידע החשוב למשקיע סביר, המשתמש בדוחות הכספיים של התאגיד המדווח, לצורך הבנת הדוחות, ו/או העשוי להשפיע על קבלת החלטות כלכליות בקשר עם התאגיד המדווח.

הסולו, הינו לפי אחת משתי השיטות הבאות:

- (1) שיטת העלות; או
- (2) כהשקעה בנכס פיננסי לפי IAS 39 – מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה (להלן – "IAS 39").

ה"הקלה" החדשה קובעת, כי במידה שחברה, המאמצת לראשונה את תקני ה-IFRS, מודדת את ההשקעה בישויות מוחזקות שלה בדוחות הסולו, לפי שיטת העלות, היא תוכל למדוד את ההשקעה האמורה ב"מאזן הפתיחה" של דוחות הסולו שלה, למועד המעבר לדיווח לפי תקני ה-IFRS² (להלן – "מועד המעבר"), לפי אחת מהאלטרנטיבות הבאות:

- (1) לפי שיטת העלות האמורה ב- IAS 27 (כדלעיל); או
- (2) לפי עלות נחשבת (Deemed Cost) שתחושב בהתאם לאחת משתי האלטרנטיבות הבאות:
 - i. שווי הוגן (שיקבע לפי הוראות IAS 39) למועד המעבר המוצג בדוחות הסולו; או
 - ii. יתרת ההשקעה בישויות המוחזקות למועד המעבר, כפי שהיתה לפי כללי החשבונאות הקודמים.

יש לציין, כי בחירה באלטרנטיבה של מדידת ההשקעה בישויות מוחזקות לפי שיטת העלות האמורה ב- IAS 27, אינה פשוטה כלל ועיקר, שכן היא מצריכה שיחזור של השווי ההוגן של ההשקעה בישויות המוחזקות במועד רכישתה, ובחינת התנועה ביתרת ההשקעה לאורך התקופות מאותו מועד עד למועד המעבר, לרבות טיפול בדיבידנדים שהתקבלו ובחינות של ירידת ערך. לפיכך, ההקלה האמורה, המאפשרת שימוש בעלות נחשבת, "משחררת" את החברה המחזיקה מהצורך ב"שיחזור" ההיסטוריה.

² מועד המעבר לדיווח לפי תקני ה-IFRS, לחברות שאימצו את תקני ה-IFRS החל מ- 1 בינואר 2008, הינו ה- 1 בינואר 2007.

הבחירה בין האלטרנטיבות למדידת העלות הנחשבת (שווי הוגן למועד המעבר או יתרת ההשקעה כפי שהיתה לפי כללי החשבונאות הקודמים) יכולה להיעשות על בסיס כל השקעה בישות מוחזקת בנפרד.

חברה הבוחרת בהקלה האמורה של שימוש בעלות נחשבת, נדרשת לתת גילויים נוספים בדוחות הסולו הראשונים שלה הערוכים לפי תקני ה-IFRS, כדלקמן:

- (1) את העלות הנחשבת הכוללת של השקעות בישויות מוחזקות, לגביהן בחרה החברה, שהעלות הנחשבת שלהן למועד המעבר תהיה יתרת ההשקעה בהן למועד המעבר, כפי שהיתה לפי כללי החשבונאות הקודמים;
- (2) את העלות הנחשבת הכוללת של השקעות בישויות מוחזקות, לגביהן בחרה החברה, שהעלות הנחשבת שלהן למועד המעבר תהיה שווין ההוגן למועד המעבר; וכן
- (3) את הפער בין הסכומים המופיעים בדוחות הסולו למועד המעבר בגין ההשקעות בישויות מוחזקות לבין אלו שדווחו לאותו מועד בדוחות הכספיים שהיו ערוכים על פי כללי החשבונאות הקודמים.

ה"הקלה" האמורה תחול על תקופות שנתיים, שיחלו החל ב- 1 בינואר 2009 או לאחר מכן. עם זאת, ניתן לבצע יישום מוקדם שלה.

ב. תיקון ל- IAS 27 בנוגע להכרה בהכנסות מדיבידנדים מישויות מוחזקות

כידוע, הטיפול החשבונאי בדיבידנדים מישויות מוחזקות, שנגזר מהגדרת שיטת העלות האמורה ב- IAS 27, טרם התיקון המפורט בהמשך, הינו כדלקמן: דיבידנדים מרווחים שנצברו לאחר מועד הרכישה מוכרים כהכנסה ואילו הדיבידנדים שמעבר לסכומי הרווחים שנצברו לאחר הרכישה מטופלים כהקטנת עלות ההשקעה המוצגת בדוחות הסולו.

התיקון ל- IAS 27 מפשט את הטיפול החשבונאי בדיבידנד כאמור המתקבל מישויות מוחזקות. בהתאם לתיקון זה, כל דיבידנד מישות מוחזקת יוכר בדוח הרווח והפסד סולו כאשר קמה הזכות לחברה המחזיקה לקבלו, וזאת מבלי להבחין בין דיבידנדים מרווחים שנצברו לאחר מועד הרכישה או לפניו.

במקביל לתיקון זה בוצע תיקון ל- IAS 36 – ירידת ערך נכסים (להלן – "IAS 36"), לפיו מזוהים מקרים בהם חלוקת דיבידנד תביא לכך שתדרש בחינה של ירידת ערך ההשקעה בישות המוחזקת, לרבות: כאשר סכום הדיבידנדים עולה על סך ההכנסה הכוללת (Comprehensive income) של הישות המוחזקת בתקופה בה מוכרז הדיבידנד או כאשר יתרת סכום ההשקעה בישות המוחזקת בדוחות הסולו עולה על סך יתרת הנכסים נטו של הישות המוחזקת (כולל מוניטין) במסגרת הדוחות הכספיים המאוחדים.

בנוסף, בהקשר לתיקון זה ובמקביל לו, בוצעו תיקונים מתאימים ל- IAS 21 – השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ (להלן – "IAS 21") ול- IAS 18 – הכנסות (להלן – "IAS 18").

התיקון האמור יחול באופן פרוספקטיבי ("מכאן ואילך") לתקופות שנתיות שיחלו החל ב- 1 בינואר 2009 או לאחר מכן. עם זאת, ניתן לבצע יישום מוקדם. במידה שישות בוחרת לבצע יישום מוקדם של התיקון עליה ליישם במקביל, ביישום מוקדם, גם את התיקונים האמורים לעיל ל- IAS 36, IAS 21 ו- IAS 18.

ג. תיקון ל- IAS 27 בנוגע לארגון מחדש בהקשר לעלות ההשקעה בדוחות

הסולו של חברה אם חדשה

תיקון זה דן בארגון מחדש של קבוצת חברות (להלן – "קבוצת החברות המקורית") על ידי יצירת חברה אם חדשה (להלן, לפי העניין: "החברה האם החדשה" ו-"קבוצת החברות החדשה") שתחזיק בחברה האם המקורית (להלן – "החברה האם המקורית"). בתיקון נקבע כי במקרה כזה, אשר עונה על שלושה תנאים שיפורטו להלן, במידה שהחברה האם החדשה מטפלת במסגרת דוחות הסולו שלה

בהשקעתה בחברה האם המקורית לפי שיטת העלות, היא תמדוד את עלות ההשקעה שלה בחברה האם המקורית, לפי חלקה בפריטי ההון המוצגים בדוחות הסולו של החברה האם המקורית למועד ביצוע הארגון מחדש. מדידת עלות ההשקעה בחברה האם המקורית תהיה כאמור לעיל רק במידה שהארגון מחדש עומד בשלושת התנאים הבאים (להלן – "ארגון מחדש"):

- (1) החברה האם החדשה משיגה שליטה בחברה האם המקורית על ידי הנפקת מכשירים הוניים בתמורה למכשירים הוניים קיימים של החברה האם המקורית;
- (2) הנכסים וההתחייבויות של קבוצת החברות החדשה ושל קבוצת החברות המקורית הינם זהים מיידית לפני ולאחר הארגון מחדש; וכן
- (3) לבעלי המניות של החברה האם המקורית לפני הארגון מחדש יש את אותם שיעורים מוחלטים ויחסיים בבעלות על הנכסים נטו של קבוצת החברות המקורית וקבוצת החברות החדשה מיידית לפני ולאחר הארגון מחדש.

התיקון האמור יחול, באופן פרוספקטיבי, על ארגונים מחדש שיתרחשו בתקופות שנתיות, שיחלו החל ב – 1 בינואר 2009 או לאחר מכן. עם זאת, ניתן לבצע יישום מוקדם. כמו כן, ניתן לבצע יישום באופן רטרוספקטיבי לארגונים מחדש, החל מארגון מחדש ספציפי שאירע כבר בעבר. במקרה האחרון, יש לבצע הצגה מחדש לכל הארגונים מחדש שאירעו החל ממועד הארגון מחדש הספציפי האמור.

פרשנות מספר 15 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי - הסכמים להקמת נדל"ן () - IFRIC Interpretation 15 (Agreements for the Construction of Real Estate)

בחודש יולי 2008, פרסמה הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי פרשנות בנושא הסכמים להקמת נדל"ן () - IFRIC Interpretation 15 (Agreements for the Construction of Real Estate) (להלן – "IFRIC 15"). להלן מובאים עיקרי הוראות IFRIC 15.

רקע

ישויות מתחום הנדל"ן, המקימות נדל"ן, ישירות או באמצעות קבלני משנה, עשויות לחתום על הסכמים עם לקוחות לפני השלמת ההקמה. הסכמים כאמור עשויים לכלול מאפיינים שונים.

כך למשל, ישות המקימה נדל"ן למגורים עשויה להתחיל לשווק יחידות (דירות או בתים) בתקופת ההקמה, או אף לפני שהחלה. ככלל, כל לקוח מתקשר בהסכם עם הישות לרכישת יחידה ספציפית כאשר היא תהיה מוכנה לאכלוס. בדרך כלל, הלקוח משלם לישות מקדמה, אשר תוחזר לו רק אם הישות לא תצליח למסור את היחידה הבנויה על פי תנאי החוזה. יתרת סכום החוזה משולמת לישות, בדרך כלל, עם סיום הבנייה בהתאם לחוזה, במעמד מסירת החזקה על היחידה הבנויה ללקוח.

ישות המקימה נדל"ן מסחרי או תעשייתי, עשויה להיכנס להסכם עם לקוח יחיד. בהתאם להסכם, הלקוח עשוי להידרש לתשלומים על בסיס התקדמות ההקמה, החל ממועד ההתקשרות בהסכם ועד למועד סיום ההקמה. ההקמה עשויה להיות על גבי קרקע השייכת ללקוח או על גבי קרקע שהלקוח חכר עוד טרם תחילת ההקמה.

תחולת IFRIC 15

IFRIC 15 חלה על הטיפול החשבונאי בהכנסות מהקמת נדל"ן ובהוצאות הנלוות, על ידי ישויות המקימות נדל"ן, ישירות או באמצעות קבלני משנה. הסכמים שבתחולת IFRIC 15 הינם הסכמים להקמת נדל"ן. עם זאת, בנוסף להקמת נדל"ן, הסכמים אלו עשויים לכלול מכירה של סחורות אחרות או הספקת שירותים.

הסוגיות הנדונות

IFRIC 15 עוסקת בשתי סוגיות:

- א. האם הסכם להקמת נדל"ן הינו בתחולת תקן חשבונאות בינלאומי 11- "חוזי הקמה" (להלן – "IAS 11") או בתחולת תקן חשבונאות בינלאומי 18 – "הכנסות" (להלן – "IAS 18")?
- ב. מהו מועד ההכרה בהכנסה מהקמת נדל"ן?

IFRIC 15 קובעת, בין היתר, כדלקמן:

הנחת הבסיס לקביעות IFRIC 15 היא שראשית, הישות ניתחה את ההסכם להקמת הנדל"ן ובהתאם, הגיעה למסקנה שלא נותרת בידיה מעורבות ניהולית נמשכת, ברמה המיוחסת בדרך כלל לבעלות, או שליטה אפקטיבית, בנדל"ן המוקם, באופן שימנע הכרה בחלק או במלוא התמורה כהכנסה. אם אין להכיר בהכנסה בגין חלק מהתמורה, האמור ב- IFRIC 15 יחול רק על החלק מההסכם בגינו ניתן להכיר בהכנסה.

חוזה בודד עשוי להכיל, מעבר להקמת הנדל"ן, גם רכיבים נוספים (כמו מכירת קרקע או הספקת שרותי ניהול בגין הנדל"ן). במקרים כאמור, עשוי להידרש פיצול של ההסכם בין הרכיבים הניתנים לזיהוי בנפרד (לרבות רכיב אחד בגין הקמת הנדל"ן), בהתאם להוראות של IAS 18 (סעיף 13 ל- IAS 18 דן בפיצול מרכיבי העסקה), תוך הקצאת השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה או שיש זכות לקבלה, בין רכיבים אלה.

קביעה האם ההסכם הינו בתחולת IAS 11 או IAS 18

הקביעה, האם הסכם להקמת נדל"ן הינו בתחולת IAS 11 או IAS 18, תלויה בתנאי ההסכם ובכל העובדות והנסיבות המתייחסות. קביעה כאמור דורשת הפעלת שיקול דעת בנוגע לכל הסכם והסכם.

ישות תיישם את IAS 11, כאשר ההסכם מקיים את ההגדרה של "חוזה הקמה" המצוינת ב- IAS 11¹. IFRIC 15 מצינת שההגדרה האמורה מתקיימת לגבי חוזי הקמת נדל"ן, כאשר בידי הלקוח ישנה היכולת לקבוע את האלמנטים המבניים העיקריים של תכנון הנדל"ן לפני תחילת ההקמה, ולא לקבוע שינויים מבניים עיקריים לאחר תחילת ההקמה (בין אם מימש את היכולת האמורה ובין אם לאו). כאשר ההסכם הינו בתחולת IAS 11, חוזה ההקמה יכול גם חוזים למתן שירותים שקשורים באופן ישיר להקמת הנדל"ן (בהתאם להוראות המתייחסות לעניין זה בסעיף 5(א) ל- IAS 11 וסעיף 4 ל- IAS 18).

לעומת זאת, כאשר בהתאם להסכם להקמת נדל"ן, ללקוח יש רק יכולת מוגבלת להשפיע על תכנון הנדל"ן, לדוגמא, כאשר מדובר בבחירת תכנון מסוים מתוך מגוון אפשרויות המוצעות על ידי הישות או בקביעת שינויים שוליים לתכנון הבסיסי, הסכם זה יטופל כמכירה של סחורות, שהינה בתחולת IAS 18.

הכרה בהכנסה מהקמת נדל"ן

ההסכם הינו "חוזה הקמה"

כאשר הסכם הוא בתחולת IAS 11, וניתן לאמוד את תוצאותיו בצורה מהימנה, הישות תכיר בהכנסה ממנו בהתאם לשיעור ההשלמה של הפרויקט, על פי IAS 11.

¹ הגדרת "חוזה הקמה" הקבועה ב- IAS 11 הינה: חוזה שנערך (negotiated) באופן ספציפי להקמת נכס או שילוב של נכסים הקשורים ביניהם או תלויים אחד בשני באופן הדוק באשר לתכנון, טכנולוגיה ותפקוד או במטרה או בשימוש הסופיים שלהם.

ההסכם אינו "חוזה הקמה"

ההסכם עשוי שלא לעמוד בהגדרת חוזה הקמה, ובהתאם הוא יכנס לתחולת IAS 18. במקרה זה, על הישות לקבוע, האם ההסכם הינו בגין הספקת שירותים או בגין מכירת סחורות.

• ההסכם הינו הסכם להספקת שירותים

אם הישות אינה נדרשת לרכוש ולספק את החומרים להקמת הנדל"ן, ההסכם עשוי להיות רק הסכם להספקת שירותים, בהתאם ל- IAS 18. במקרה זה, אם ההסכם עומד בקריטריונים להכרה בהכנסה מהספקת שירותים, הקבועים בסעיף 20 ל- IAS 18², על הישות להכיר בהכנסה מהעסקה תוך שימוש בשיטת שיעור ההשלמה. דרישות IAS 11 חלות, בדרך כלל, על ההכרה בהכנסות ובהוצאות המיוחסות לעסקה מעין זו.

• ההסכם הינו הסכם למכירת סחורות

אם, בהתאם לתנאי ההסכם, הישות נדרשת לספק שירותי הקמה, ביחד עם החומרים הנדרשים לצורך הקמת הנדל"ן, ההסכם הינו הסכם למכירת סחורות, ובהתאם יחולו הקריטריונים להכרה בהכנסה ממכירת סחורות, הקבועים בסעיף 14 ל- IAS 18³.

הישות עשויה להעביר ללקוח את השליטה ואת הסיכונים וההטבות המשמעותיים של הבעלות על הנדל"ן בהקמה, במצבו הנוכחי, לאורך התקדמות הקמת הנדל"ן. במקרה זה, אם כל הקריטריונים להכרה בהכנסה ממכירת סחורות (האמורים בסעיף 14 ל- IAS 18) מתקיימים באופן רציף לאורך התקדמות הקמת הנדל"ן, הישות תכיר בהכנסה על בסיס

2 בסעיף 20 ל- IAS 18 נקבע כדלקמן: "כאשר תוצאתה של עסקה הכרוכה בהספקת שירותים ניתנת לאמידה באופן מהימן, ההכנסות המיוחסות לעסקה יוכרו בהתאם לשלב ההשלמה של העסקה בתאריך המאזן. תוצאת העסקה ניתנת לאמידה באופן מהימן כאשר כל התנאים הבאים מתקיימים: (א) סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן; (ב) צפוי שההטבות הכלכליות המיוחסות לעסקה יזרמו לישות; (ג) שלב ההשלמה של העסקה בתאריך המאזן ניתן למדידה באופן מהימן; וכן (ד) העלויות שהתהוו במסגרת העסקה והעלויות הנדרשות להשלמתה ניתנות למדידה באופן מהימן."

3 בסעיף 14 ל- IAS 18 נקבע כדלקמן: "הכנסות ממכירת סחורות תוכרנה כאשר כל התנאים הבאים מתקיימים: (א) הישות העבירה לקונה את הסיכונים וההטבות המשמעותיים הנובעים מהבעלות על הסחורות; (ב) הישות אינה שומרת מעורבות ניהולית נמשכת ברמה המיוחסת, בדרך כלל, לבעלות ואינה שומרת את השליטה האפקטיבית על הסחורות שנמכרו; (ג) סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן; (ד) צפוי שההטבות הכלכליות המיוחסות לעסקה יזרמו לישות; וכן (ה) העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן."

שיעור ההשלמה, באמצעות שימוש בשיטת שיעור ההשלמה. גם במקרה זה, דרישות IAS 11 חלות, בדרך כלל, על ההכרה בהכנסות ובהוצאות המיוחסות לעסקה מעין זו.

הישות עשויה להעביר ללקוח את השליטה ואת הסיכונים וההטבות המשמעותיים הכרוכים בבעלות על הנדל"ן במלואם במועד יחיד (לדוגמא, בסיום ההקמה, בעת או לאחר המסירה), במקרה, זה הישות תכיר בהכנסה, רק כאשר כל הקריטריונים להכרה בהכנסה ממכירת סחורות (הקבועים בסעיף 14 ל- IAS 18) מתקיימים.

כאשר הישות נדרשת לבצע עבודה נוספת לגבי נדל"ן שכבר נמסר ללקוח, עליה להכיר בהתחייבות ובהוצאה מתייחסות, בהתאם לאמור בסעיף 19 ל- IAS 18⁴. ההתחייבות תימדד בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 37 – "הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים". כאשר הישות נדרשת למסור סחורות או שירותים עתידיים נוספים, שניתנים לזיהוי בנפרד מהנדל"ן שכבר נמסר ללקוח, עליה לזהות שירותים או סחורות אלו כרכיב נפרד של המכירה ולטפל בהם בהתאם להוראות IFRIC 15, כאמור לעיל.

דרישות גילוי

IFRIC 15 כוללת דרישות גילוי שונות, הנדרשות במקרה של הסכמים, בהם הישות מעבירה ללקוח את השליטה ואת הסיכונים וההטבות המשמעותיים הכרוכים בבעלות על הנדל"ן בהקמה, במצבו הנוכחי, לאורך התקדמות הקמת הנדל"ן.

תחילה והוראות מעבר

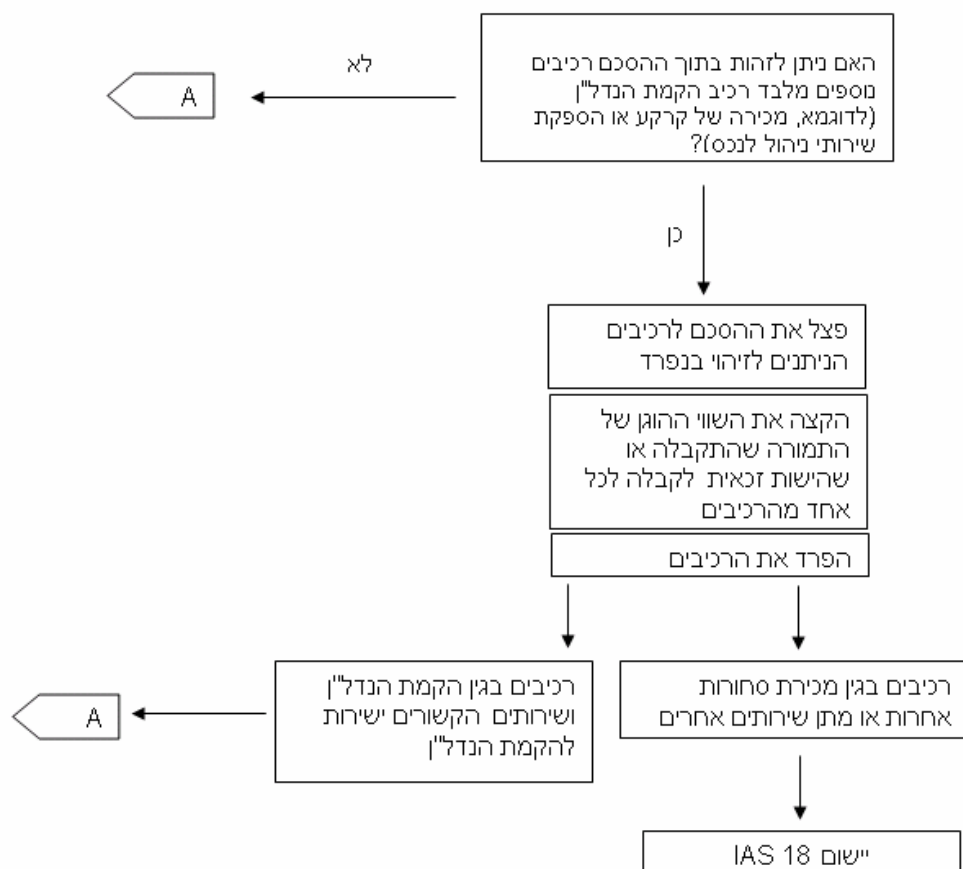
- יש ליישם את IFRIC 15 לגבי תקופות שנתיות, המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחריו. יישום מוקדם הינו אפשרי, תוך מתן גילוי מתאים ליישום המוקדם.

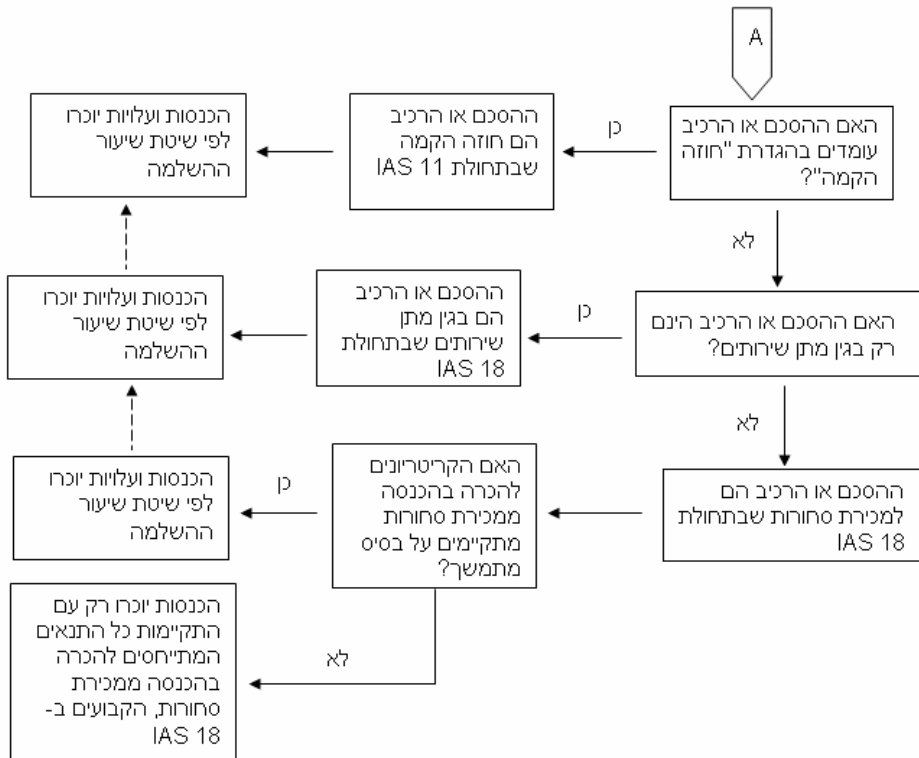
4 בסעיף 19 ל- IAS 18 נקבע כדלקמן: "הכנסות והוצאות, הקשורות לאותה עסקה או אירוע, מוכרות בו-זמנית; אופן הכרה זה מכונה הקבלה של הכנסות והוצאות. הוצאות, כולל אחריות ועלויות אחרות, שיתהוו לאחר משלוח הסחורות, ניתנות, בדרך כלל, למדידה מהימנה כאשר מתקיימים התנאים האחרים להכרה בהכנסות. עם זאת, אם לא ניתן למדוד את ההוצאות באופן מהימן, לא ניתן להכיר בהכנסות. בנסיבות אלה, תמורה כלשהי שהתקבלה ממכירת הסחורות מוכרת כהתחייבות."

- שינויים במדיניות החשבונאית, הנובעים מהיישום לראשונה, יטופלו למפרע, בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 8 - "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות".

תרשים זרימה לניתוח הטיפול החשבונאי בהסכם בודד להקמת נדל"ן

להלן עיקרי תרשים זרימה הנלווה ל IFRIC 15 אך אינו מהווה חלק ממנה:

פרשנות מספר 16 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי - גידור השקעה נטו בפעילות חוץ (IFRIC Interpretation 16 -Hedges (of a Net Investment in a Foreign Operation

בחודש יולי 2008 פרסמה הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי את פרשנות מספר 16 בדבר גידור השקעה נטו בפעילות חוץ (IFRIC Interpretation 16 -Hedges of a Net Investment in a Foreign Operation (להלן - "IFRIC 16"). להלן יובאו עיקרי הוראות IFRIC 16.

רקע

לישויות מדווחות רבות ישנן השקעות בפעילויות חוץ, כהגדרתן בתקן חשבונאות בינלאומי 21 – "השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ" (להלן – "IAS 21").¹ בהתאם ל- IAS 21, נקבע מטבע הפעילות של כל פעילות חוץ בהתאם למטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה היא פועלת. בעת תרגום תוצאותיה ומצבה הכספי של פעילות החוץ למטבע ההצגה של הישות המדווחת, מוכרים הפרשי השער, הנובעים מהתרגום, ישירות בהון של הישות המדווחת, במסגרת "ההכנסה הכוללת האחרת" (Other Comprehensive Income) (להלן – "OCI"), וזאת עד לגריעת פעילות החוץ מספרי הישות המדווחת.

יישום חשבונאות גידור לגבי סיכון מטבע חוץ, הנובע מהשקעה בפעילות חוץ, אפשרי רק כאשר הנכסים נטו של פעילות החוץ כלולים בדוחות הכספיים. הפריט המגודר במקרה זה עשוי להיות סכום של נכסים נטו השווה או נמוך מהסכום בספרים של הנכסים נטו של פעילות החוץ.

¹ "פעילות חוץ" (Foreign Operation) מוגדרת ב- IAS 21 כדלקמן: "פעילות חוץ היא ישות שהיא חברה בת, חברה כלולה, עסקה משותפת או סניף של הישות המדווחת, שהפעילויות שלה ממוקמות או מתנהלות במדינה או במטבע השונים מאלה של הישות המדווחת."

בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39 – "נכסים פיננסיים: הכרה ומדידה" (להלן – "IAS 39"), בהתקיים יחסי גידור חשבונאי העומדים בדרישות IAS 39 לחשבונאות גידור, בין מכשיר מגדר לבין פריט מגודר, במקרה של גידור השקעה נטו בפעילות חוץ, מרכיב הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגדר, שמהווה את החלק האפקטיבי של הגידור, מוכר ישירות בהון, במסגרת ה-OCI, ונכלל במסגרת הפרשי שער הנובעים מתרגום הדוחות הכספיים של פעילות החוץ.

הסוגיות הנדונות

IFRIC 16 מספקת הנחיות בנוגע לגידור סיכון מטבע חוץ הנובע מהשקעה נטו בפעילויות חוץ, בעיקר בהקשר לסוגיות הבאות:

- מהו אופי הסיכון המגודר וסכום הפריט המגודר, שלגביהם ניתן לייעד יחסי גידור חשבונאי?
- היכן, במסגרת הקבוצה, ניתן להחזיק במכשיר המגדר?
- אלו סכומים יש לסווג מההון לרווח והפסד בעת גריעת פעילות החוץ?

תחולה

IFRIC 16 חלה על ישות אשר מגדרת את סיכון מטבע החוץ, הנובע מהשקעה נטו בפעילות חוץ, ומעוניינת ליישם חשבונאות גידור בהתאם ל- IAS 39. לשם נוחות, IFRIC 16 מתייחסת לישות המגדרת כ"חברה אם" ולדוחות הכספיים בהם כלולים הנכסים נטו של פעילות החוץ כ"דוחות כספיים מאוחדים". עם זאת, כל ההוראות ב- IFRIC 16 המתייחסות לחברה אם ולדוחות כספיים מאוחדים נדרשות ליישום באופן זהה לגבי ישות אשר יש לה השקעה נטו בפעילות חוץ שהינה עסקה משותפת, חברה כלולה או סניף.

IFRIC 16 תיושם רק לגבי גידור השקעה נטו בפעילות חוץ. אין לבצע אנלוגיות מהוראות היישום שבה לגבי סוגים אחרים של חשבונאות גידור.

16 IFRIC קובעת, בין היתר, כדלקמן:

אופי הסיכון המגודר וסכום הפריט המגודר שלגביהם ניתן לייעד יחסי גידור

- חשבונאות הגידור ניתנת ליישום רק לגבי הפרשי תרגום שבין **מטבע הפעילות** של פעילות החוץ לבין **מטבע הפעילות** של החברה האם (זאת להבדיל ממטבע ההצגה).
- סכום הפריט המגודר יכול להיות סכום נכסים נטו אשר שווה או נמוך מהערך בספרים של הנכסים נטו של פעילות החוץ בדוחות המאוחדים של החברה האם. בעת חישוב הסכום האמור יש להתחשב גם בחשבונאות גידור, במידה שיושמה, לגבי חלק או כל הנכסים נטו של פעילות החוץ האמורה, על-ידי חברה אחרת בקבוצה, המחזיקה בפעילות החוץ, ככל שחשבונאות הגידור האמורה ממשיכה להתקיים במסגרת הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה האם.
- ניתן לייעד כסיכון המגודר את חשיפת מטבע החוץ בין מטבע הפעילות של פעילות החוץ לבין מטבע הפעילות של כל חברה אם של אותה פעילות חוץ (החברה האם הישירה, חברה אם כלשהי בדרג ביניים והחברה האם הסופית). העובדה שההשקעה נטו בפעילות החוץ מוחזקת דרך חברה אם בדרג ביניים אינה משפיעה על אופי הסיכון הכלכלי הנובע מהחשיפה למטבע חוץ של החברה האם הסופית ביחס לפעילות החוץ.
- ניתן לייעד לחשבונאות גידור חשיפה לסיכון מטבע חוץ הנובעת מההשקעה נטו בפעילות חוץ רק פעם אחת בדוחות הכספיים המאוחדים. בהתאם, כאשר אותם נכסים נטו של פעילות חוץ מגודרים על ידי יותר מחברה אם אחת בקבוצה, לגבי אותו סיכון, רק אחד מיחסי הגידור יהיה כשיר לחשבונאות הגנה במסגרת הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה האם הסופית. יחסי גידור שיועדו על ידי חברה אם כלשהי בדוחות המאוחדים שלה אינם נדרשים להיות מטופלים כחשבונאות גידור גם במסגרת הדוחות הכספיים המאוחדים של חברה אם בדרג גבוה יותר.

היכן ניתן להחזיק את המכשירים המגדרים

- ניתן לייעד מכשיר נגזר או מכשיר שאינו נגזר (או שילוב של שניהם) כמכשיר המגדר השקעה נטו בפעילות חוץ. את המכשיר המגדר ניתן להחזיק באמצעות כל ישות או

ישויות בקבוצה (למעט פעילות החוץ עצמה שלגביה מתבצע הגידור), וזאת, בתנאי שקיימת עמידה בקריטריונים לחשבונאות גידור שנקבעו ב- IAS 39 (לעניין תיעוד, ייעוד ודרישות אפקטיביות). בפרט, נדרש תיעוד ברור של אסטרטגיית הגידור של הקבוצה, וזאת בשל האפשרות לקיומם של ייעודי גידור שונים ברמות השונות של הקבוצה.

- לצורך הערכת אפקטיביות הגידור, השינוי בערך המכשיר המגדר בגין סיכון מטבע חוץ מחושב בהתייחס למטבע הפעילות של החברה האם אל מול מטבע הפעילות של פעילות החוץ שלגביה מתבצע הגידור, בהתאם למפורט בתיעוד חשבונאות הגידור. כאשר הישות הספציפית שמחזיקה במכשיר המגדר אינה נוקטת בחשבונאות גידור לגבי (למרות שברמת הקבוצה הוא מיועד ומטופל במסגרת חשבונאות גידור), השינוי הכולל בערכו עשוי להיזקק, בדוחות הכספיים של אותה ישות שמחזיקה בו, לרווח והפסד, ל-OCI או לשניהם. עם זאת, הערכת האפקטיביות של המכשיר המגדר אינה מושפעת מהשאלה להיכן נזקק השינוי בערכו של המכשיר המגדר בדוחות הכספיים של הישות הספציפית המחזיקה בו, וכן אינה מושפעת מהיות המכשיר המגדר מכשיר נגזר או מכשיר שאינו נגזר או משיטת האיחוד של הדוחות הכספיים. במסגרת יישום חשבונאות הגידור, כל החלק האפקטיבי של השינוי בערכו של המכשיר המגדר ייזקק ל-OCI.

גריעת פעילות החוץ

- בעת גריעת פעילות החוץ, הסכום שישווג מההון לרווח או הפסד, בגין המכשיר המגדר, יהיה הרווח או ההפסד המצטבר בגין החלק האפקטיבי של המכשיר המגדר, שהוכר ישירות בהון.
- במקביל לאמור לעיל, בעת גריעת פעילות החוץ, תסווג מההון לרווח או הפסד, גם קרן הפרשי התרגום, שנוצרה בגין ההשקעה נטו באותה פעילות חוץ. קיימות שתי שיטות מקובלות לאיחוד דוחות כספיים של פעילויות חוץ: "השיטה הישירה" – לפיה מתורגמים הדוחות הכספיים של כל פעילות חוץ ישירות למטבע הפעילות של החברה האם הסופית, ושיטת "צעד אחר צעד" (step-by-step) – לפיה מתורגמים הדוחות

הכספיים של כל פעילות חוץ למטבע הפעילות של החברה האם הישירה שלה (וכך, בשלבים, מתורגמים כל הדוחות הכספיים של פעילויות החוץ למטבע הפעילות של החברה האם הסופית). הסכום הכולל של הקרן מהפרשי תרגום שמופיעה בסופו של דבר בדוחות הכספיים המאוחדים אינו מושפע משיטת האיחוד. עם זאת, החלק בקרן האמורה, הנובע מפעילות חוץ ספציפית עשוי להשתנות במעבר משיטת איחוד אחת לשנייה. לפיכך, בעת גריעת פעילות חוץ מסוימת, השימוש בשיטת ה- step-by-step עשוי להביא לכך שהסכום שיסווג לרווח או הפסד יהיה שונה מהסכום המצטבר שנלקח בחשבון לצורך קביעת אפקטיביות הגידור. ניתן לבטל פער זה באמצעות קביעת הסכום המיוחס לפעילות החוץ (שיסווג מההון לרווח והפסד בעת הגריעה) שהיה נקבע אילו היה נעשה שימוש בשיטה הישירה. התאמה זו אינה מחויבת לפי IAS 21, אלא מדובר במדיניות חשבונאית שניתן לבחור ואשר יש ליישמה באופן עקבי לכל ההשקעות בפעילות חוץ.

תחילה והוראות מעבר

- IFRIC 16 חלה על דוחות כספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 באוקטובר 2008 או לאחר מכן. יישום מוקדם הינו אפשרי, תוך מתן גילוי מתאים ליישום המוקדם.
- תקן חשבונאות בינלאומי 8 - "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות" (להלן – "IAS 8") מפרט כיצד יש לטפל בשינוי במדיניות חשבונאית. עם זאת, ישות אינה חייבת ליישם את הוראות IAS 8 כאשר היא מיישמת לראשונה את הוראות IFRIC 16. בהתאם, ישות אשר ייעדה בעבר מכשיר מגדר לגידור השקעה נטו בפעילות חוץ, אך הגידור אינו עומד בקריטריונים של חשבונאות גידור בהתאם להוראות IFRIC 16, תיישם את הוראות IAS 39 בנוגע להפסקת גידור באופן פרוספקטיבי (מכאן ואילך).

פרסומים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

תקן חשבונאות בינלאומי 32 – "מכשירים פיננסיים: הצגה" הצגת מניות בכורה הניתנות לפדיון בנסיבות מוגדרות ומניות בכורה שיחס ההמרה שלהן למניות רגילות משתנה בתנאים מסוימים

רקע

בשלב גיוס ההון הראשוניים, בעיקר בחברות סטארט-אפ, נהוג להנפיק למשקיעים מניות בכורה, אשר כוללות זכויות הגנה מסוימות ביחס למניות הרגילות (שמוחזקות, בדרך כלל, על ידי היזמים). בדרך כלל, מניות הבכורה ניתנות להמרה למניות רגילות, הנחותות מהן, לפי יחס המרה שנקבע, כל עוד החברה המנפיקה הינה חברה פרטית, ומומרות אוטומטית למניות רגילות בעת ההנפקה לראשונה של מניות החברה לציבור (IPO). זכות הגנה נפוצה אחת של מניות בכורה אלה היא שמניות הבכורה ניתנות לפדיון על ידי המחזיק בהן בנסיבות ובאירועים אשר מוגדרים בתקנון החברה (או בהסכם אחר) כ- Deemed liquidation. נסיבות ואירועים אלה כוללים, בדרך כלל, מצבים של החלפת בעלי שליטה בחברה, מיזוג, מכירת הנכסים של החברה וכו'. מצבים אלה אינם מהווים פירוק סטטוטורי של החברה.

זכות הגנה נפוצה אחרת של מניות בכורה אלה היא שיחס ההמרה של מניות הבכורה למניות רגילות ישתנה לטובת מחזיקי מניות הבכורה, אם החברה תנפיק בעתיד מניות למשקיעים נוספים בתנאים מועדפים, קרי במחיר הנפקה נמוך יותר מהמחיר בו הונפקו מניות בכורה אלה (Anti-dilution protection).

בהקשר זה עולות הסוגיות החשבונאיות הבאות:

1. כיצד יש לסווג מניות בכורה אשר ניתנות לפדיון בנסיבות מוגדרות (Deemed liquidation)?
2. כיצד יש לסווג מניות בכורה אשר זכאיות לשינוי יחס ההמרה שלהן למניות רגילות, אם תבוצע הנפקה נוספת בתנאים מועדפים ביחס לתנאי הנפקת המקוריים (Anti-dilution protection)?

הוראות תקן חשבונאות בינלאומי 32 – "מכשירים פיננסיים: הצגה" (להלן – "IAS 32") בנושא

סעיף 11 ל- IAS 32 מגדיר "התחייבות פיננסית" כהתחייבות שהיא:

(א) מחוייבות חוזית:

- i. למסור לישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר; או
- ii. להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים נחותים לישות; או

(ב) חוזה, אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההוניים של הישות והוא:

- i. מכשיר לא נגזר, אשר לפיו הישות מחויבת או עשויה להיות מחויבת למסור מספר משתנה של מכשיריה ההוניים; או
- ii. מכשיר נגזר, אשר יסולק או עשוי להיות מסולק שלא בדרך של החלפת סכום קבוע של מזומן או נכס פיננסי אחר בתמורה למספר קבוע של מכשיריה ההוניים של הישות. לצורך כך, מכשיריה ההוניים של הישות אינם כוללים מכשירים, אשר הם כשלעצמם חוזים לקבלה עתידית או מסירה עתידית של מכשיריה ההוניים של הישות.

כמו כן, מגדיר IAS 32 מכשיר הוני (Equity Instrument) ככל חוזה המעיד על זכות שייר בנכסיה של ישות, לאחר ניכוי כל התחייבויותיה.

סעיף 16 ל- IAS 32 קובע כי מכשיר פיננסי יסווג כמכשיר הוני רק אם הוא מקיים את שני התנאים הבאים:

- (א) המכשיר אינו כולל מחויבות חוזית:
- i. למסור לישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר; או
 - ii. להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים נחותים למנפיק.
- (ב) אם המכשיר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההוניים של הישות, הוא:
- i. מכשיר לא נגזר, שאינו כולל מחויבות חוזית של המנפיק למסור מספר משתנה של מכשיריו ההוניים; או
 - ii. נגזר אשר יסולק רק על ידי החלפת סכום קבוע של מזומן או נכס פיננסי אחר בתמורה למספר קבוע של מכשירים הוניים של המנפיק. לצורך כך, המכשירים ההוניים של המנפיק אינם כוללים מכשירים, אשר הם כשלעצמם חוזים לקבלה עתידית או מסירה עתידית של מכשירים הוניים של המנפיק.

סעיף 25 ל- IAS 32 מתייחס להוראות סילוק מותנה, וקובע כי "מכשיר פיננסי עשוי לדרוש מהישות למסור מזומן או נכס פיננסי אחר, או לחלופין לסלק אותו בדרך כזו שהמכשיר יהווה התחייבות פיננסית, במקרה של התרחשות או אי-התרחשות של אירועים עתידיים לא -ודאיים (או בעת התבהרות נסיבות לא-ודאיות), שהם מעבר לשליטה הן של המנפיק והן של המחזיק במכשיר, כגון שינוי במדד מניות, מדד מחירים לצרכן, שיעור ריבית או דרישות מס, או הכנסות עתידיות של המנפיק, רווח נקי שלו או יחס החוב להון העצמי שלו. למנפיק של מכשיר מסוג זה לא מוקנית הזכות הבלתי-מותנית להימנע ממסירת מזומן או נכס פיננסי אחר (או לחלופין לסלק אותו בדרך כזו שהמכשיר יהווה התחייבות פיננסית). לפיכך, זוהי התחייבות פיננסית של המנפיק, אלא אם:

- (א) התממשות החלק של הוראת הסילוק המותנה, אשר עשוי לדרוש סילוק במזומן או בנכס פיננסי אחר (או לחלופין לסלק אותו בדרך כזו שהמכשיר יהווה התחייבות פיננסית), אינה מציאותית; או
- (ב) המנפיק יכול להידרש לסלק את המחויבות במזומן או בנכס פיננסי אחר (או לחלופין לסלק אותו בדרך כזו שהמכשיר יהווה התחייבות פיננסית), רק במקרה של חיסול המנפיק".

בחודש פברואר 2008 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן – "המוסד לתקינה") נייר עמדה, המסכם את העמדות כפי שהתגבשו בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה בנושא הצגת מניות בכורה הניתנות לפדיון בנסיבות מוגדרות, ומניות בכורה שיחס ההמרה שלהן למניות רגילות משתנה בתנאים מסוימים לפי IAS 32 (להלן – "הפרסום")¹.

עיקרי הפרסום מובאים להלן:

1. מניות בכורה הניתנות לפדיון בנסיבות מוגדרות (Deemed liquidation)

- אופן הסיווג של מניות בכורה אלה כהתחייבות פיננסית, כהון עצמי או כמכשיר מורכב (שכולל רכיב הון ורכיב התחייבות) תלוי בשליטה של החברה בהתרחשות או אי התרחשות של אותן נסיבות מוגדרות, אשר יאפשרו למחזיק במניות הבכורה לדרוש את פדיון.
- אם האירועים או הנסיבות אשר מאפשרים פדיון של מניות הבכורה הם בשליטת החברה, מניות הבכורה יסווגו כמכשירים הוניים.
- יש הטוענים, כי אירועים מוגדרים או נסיבות מוגדרות הם בשליטת החברה, אם נדרש אישור של האסיפה הכללית, המהווה אורגן של החברה, לצורך ביצועם.

¹ כפי שמצוין בפרסום – לפרסומים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא תקני דיווח כספי בינלאומיים אין מעמד של תקן או הבהרה והם אינם מחייבים. פרסום זה מהווה הבעת עמדה בלבד שהתגבשה בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה.

לפיכך, במידה שביצוע האירועים המוגדרים או הנסיבות המוגדרות (כדוגמת, החלפת בעלי השליטה בחברה או מיזוג) על ידי החברה מחייב אישור של האסיפה הכללית, אירועים ונסיבות אלה הינם בשליטת החברה, ובהתאם מניות הבכורה יסווגו כהון עצמי.

- מכירת מרבית נכסי החברה הינה, בדרך כלל, בשליטת החברה, בין אם נדרש אישור האסיפה הכללית לצורך ביצועה ובין אם לא נדרש אישור כזה.

- עם זאת, יש לבחון כל מקרה לגופו, תוך הבאה בחשבון של כל העובדות והנסיבות הרלוונטיות. שכן, לעיתים אישור של האסיפה הכללית אינו אפקטיבי. לדוגמא, מקום בו מניות הבכורה ניתנות לפדיון בעת החלפת בעלי השליטה בחברה, והחלפה כאמור מחויבת באישור של האסיפה הכללית:

o אם לחברה יש שני בעלי מניות עיקריים, אשר כל אחד מהם אינו שולט לבדו בחברה, מכירה של מניות החברה על ידי בעל מניות אחד לאחר עשויה להתבצע בהסכם ביניהם או באישור של האסיפה הכללית. עם זאת, גם אם העסקה תובא לאישור האסיפה הכללית, ממילא לשני הצדדים כוח ההצבעה הנדרש כדי לאשר את העסקה. לפיכך, ייתכן, שבמקרה כזה לא ניתן לומר כי החלפת בעלי השליטה בחברה הינה בשליטת החברה.

o קל וחומר, מקום בו נשלטת החברה על ידי בעל שליטה יחיד המחזיק ברוב זכויות ההצבעה באסיפה הכללית, סביר כי החלפת בעלי השליטה אינה בשליטת החברה, גם אם היא טעונה את אישורה של האסיפה הכללית של בעלי המניות.

o אם החלפת בעלי השליטה אינה בשליטת החברה, מניות הבכורה יסווגו כהתחייבות פיננסית.

- מנגד, יש הטוענים, כי לא ברור כיצד מתיישבת הקביעה, לפיה נסיבות מוגדרות, המחייבות את אישורה של האסיפה הכללית, הינן בשליטת החברה, ביחד עם ההפרדה שעושה IAS 32 בין מנפיק המכשיר הפיננסי לבין המחזיק בו, בין היתר, בכל הנוגע לשאלה, למי קיימת השליטה בהתרחשות הנסיבות בהן

יתרחש פדיון המכשיר הפיננסי (למשל בהוראות סעיף 18 ל- IAS 32). בהתאם לעמדה זו, הקביעה האמורה גם אינה מתיישבת לאור הזהות הקיימת, במקרים מסוימים, בין המשתתפים באסיפה הכללית ובין המחזיקים במכשירים הפיננסיים שהונפקו על ידי הישות. בהתאם לגורמים בעמדה זו, יש להפריד בין אירועים ונסיבות שהחברה יוזמת, ועל כן גם יכולה להימנע מהם, לבין אירועים ונסיבות שהינם חיצוניים לפעילות החברה ושאינם ביוזמתה, ועל כן אין היא יכולה למנוע את התרחשותם (למשל, החלפת בעלי השליטה בחברה). עמדה זו אינה עולה בקנה אחד עם עמדת פירמות ראיית החשבון הגדולות, אשר שמות דגש על ההבחנה בין אירועים ונסיבות שהם בשליטת החברה לבין אירועים ונסיבות שאינם בשליטת החברה.

2. מניות בכורה אשר זכאיות לשינוי יחס ההמרה שלהן למניות רגילות, אם תבוצע הנפקה נוספת בתנאים מועדפים ביחס לתנאי הנפקת המקוריים (Anti-dilution protection)

- אופן הסיווג של מניות בכורה אלה כהתחייבות פיננסית, כהון עצמי או כמכשיר מורכב (שכולל רכיב הון ורכיב התחייבות) הינו תלוי בתנאי המכשיר הספציפי.
- אחת העמדות היא שזכות ההמרה האמורה כשלעצמה מהווה רכיב התחייבות, לצד הרכיב ההוני הקיים בסוג זה של מניות. אי לכך, מדובר במכשיר מורכב, הכולל רכיב הון ורכיב התחייבות. IAS 32 מחייב במצבים אלה להעריך את השווי ההוגן של רכיב ההתחייבות, ולהציגו במועד הנפקה במסגרת סעיפי התחייבויות במאזן, והיתרה (הסכום השיורי) תוצג במסגרת ההון העצמי. במקרה שלפנינו, מכיוון שלזכות ההמרה (הרכיב ההתחייבתי) לא צפוי להיות שווי הוגן מהותי, שכן כלכלית לא כדאי למחזיק מניות הבכורה להמירן למניות רגילות (אשר נחותות מבחינת זכויותיהן ביחס למניות הבכורה), הרי שכל סכום ההנפקה של מניות הבכורה ייוחס לרכיב ההון; לפיכך, המכשיר המורכב בכללותו (מניות הבכורה) יוצג במסגרת ההון העצמי.

- עמדה אחרת היא שאופן הסיווג של מניות בכורה אלה כהתחייבות פיננסית, כהון עצמי או כמכשיר מורכב, (שכולל רכיב הון ורכיב התחייבות) תלוי בשליטה של החברה בהתרחשות או אי התרחשות של הנפקה נוספת בתנאים המועדפים, אשר תגרום לשינוי יחס ההמרה. יש הטוענים כי הנפקה נוספת בתנאים מועדפים היא בשליטת החברה, שכן הדירקטוריון או ההנהלה יכולים להימנע מהקצאה נוספת בתנאים מועדפים. אם הנפקה בתנאים מועדפים היא בשליטת החברה, מניות הבכורה יסווגו כמכשירים הוניים.

בקשר עם האמור לעיל, מציין הפרסום, כי סגל רשות ניירות ערך הביע את עמדתו כי הנושא הנדון הינו נושא מורכב, הראוי להיבחן לעומק בהתאם למהות ההסדר החוזי של המכשיר. על כן, על ישות הכפופה לחוק ניירות ערך, התשכ"ח 1968 לבחון כל מקרה לגופו, תוך הבאה בחשבון של כלל התנאים והנסיבות הייחודיים לכל מקרה, ובמקרה הצורך, לשקול פניה לרשות לקבלת הנחיה מקדמית בנדון.

סיווג רכיב ההתחייבות של אג"ח להמרה לפי תקן חשבונאות בינלאומי מספר 1 – "הצגת דוחות כספיים"

רקע

ישויות רבות בישראל הנפיקו בעבר אג"ח להמרה, הצמודות למדד המחירים לצרכן (להלן- "צמודות מדד"), לשער מטבע חוץ (להלן- "צמודות מט"ח") או שהינן ללא הצמדה.

בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 32 – "מכשירים פיננסיים: הצגה" (להלן – "IAS 32"), יופרד רכיב ההתחייבות מרכיב ההמרה של האג"ח להמרה. במידה שרכיב ההמרה עונה לתנאים לסיווגו כפריט הוני לפי IAS 32, הוא ייכלל במסגרת ההון העצמי של הישות. אחרת, כלל האג"ח להמרה (לרבות רכיב ההמרה – שהינו במקרה זה נגזר משובץ) תוצג במסגרת ההתחייבויות.

סעיף 62 למסגרת המושגית להכנת דוחות כספיים ולהצגתם (להלן- "המסגרת המושגית") כולל חמישה אופנים לסילוק (settlement) של מחויבות, שאחד מהם הוא המרתה להון עצמי. לפי סעיף 60 לתקן חשבונאות בינלאומי 1 – "הצגת דוחות כספיים" (להלן – "IAS 1"), התחייבות תוצג כשוטפת, בין היתר, אם היא תסולק במהלך 12 חודשים לאחר תאריך המאזן, או שלישות אין זכות בלתי מותנית לדחות את הסילוק של ההתחייבות למשך לפחות 12 חודשים לאחר תאריך המאזן.

שילוב של הגדרת הסילוק במסגרת המושגית ושל הוראות סעיף 60 ל- IAS 1, כאמור לעיל, מביא לכך שבאותם מקרים, בהם למחזיק באג"ח להמרה אפשרות להמירה למניות בתקופה של 12 חודשים לאחר תאריך המאזן, עולה הצורך, לכאורה, לסווג במאזן את כלל המכשיר או את רכיב ההתחייבות שלו, לפי העניין, כהתחייבות שוטפת, וזאת גם אם מועדי הפירעון במזומן הנקובים בו הינם מאוחרים יותר מהתקופה האמורה.

בחודש אפריל 2008 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן – "המוסד לתקינה") נייר עמדה, המסכם את העמדות כפי שהתגבשו בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה, בנוגע לסיווג¹ רכיב ההתחייבות של אג"ח להמרה לפי הוראות IAS 1 (להלן – "הפרסום")².

הפרסום דן בסוגיה- כיצד יש לסווג במאזן, בהתאם ל- IAS 1, אג"ח להמרה צמודות מדד או צמודות מט"ח (המוצגות בכללותן במסגרת ההתחייבויות) ואת רכיב ההתחייבות של אג"ח להמרה, אשר רכיב ההמרה שלהן נכלל בהון העצמי.

להלן עיקרי הפרסום:

- במרבית המקרים, למחזיק באג"ח להמרה יש אפשרות להמירה למניות החל ממועד מסוים או במועדים קבועים. באם לא מבוצעת המרה כהחלטת המחזיק, קיימים מועדים מוגדרים מראש לפירעון קרן האג"ח, כולה או חלקה. מועדי הפירעון לרוב שונים מהמועדים האפשריים להמרה. בהתאם, הסוגיה היא כיצד לסווג אג"ח להמרה, כאשר מועד הפירעון שלהן חל למעלה משנה ממועד המאזן, בעוד שניתן להמירן למניות גם במהלך השנה שלאחר תאריך המאזן.
- בדיון שקיימה הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (ה- IFRIC; להלן- "הוועדה לפרשנויות") בנובמבר 2006, צוין כדלקמן:
 - o הן IAS 1 והן המסגרת המושגית קובעים שהמידע על נזילות וכושר פירעון הוא שימושי למשתמשי הדוחות הכספיים.
 - o ההגדרות של נזילות וכושר פירעון מתייחסים לזמינות של מזומנים לישות.

¹ ההתייחסות לסיווג במסגרת מסמך זה היא בהקשר לסיווג כשוטף או כלא שוטף ולא לסוגית הסיווג כהתחייבות או כהון עצמי.

² כפי שמצוין בפרסום- לפרסומים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא תקני דיווח כספי בינלאומיים אין מעמד של תקן או הבהרה והם אינם מחייבים. פרסום זה מהווה הבעת עמדה בלבד שהתגבשה בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה.

בהתאם, מכשירים כאמור לעיל צריכים לכאורה להיות מסווגים כהתחייבויות בלתי שוטפות.

עם זאת, ציינה הוועדה לפרשנויות כי:

- o שתי ההוראות האמורות לעיל: סעיף 60 (ד) ל- IAS 1, הקובע שהתחייבות תסווג כהתחייבות שוטפת, אם אין לישות זכות בלתי מותנית לדחות את הסילוק של ההתחייבות למשך לפחות 12 חודשים לאחר תאריך המאזן, וסעיף 62 למסגרת המושגית, הקובע כי המרה של מחויבות להון עצמי מהוה סילוק של ההתחייבות, מביאות למסקנה הפוכה.
- o הוועדה לפרשנויות בדעה, שהוראות סעיף 60(ד) ל- IAS 1 סותרות את מטרת הסיווג כפריט שוטף/לא שוטף.
- o בפרקטיקה, הסיווג של התחייבות כשוטפת או לא שוטפת מתמקד בעיתוי בו מחויבת הישות להעביר מזומנים או נכסים אחרים.

- טיעון נוסף לסיווג רכיב ההתחייבות של אג"ח להמרה, הכוללות הן רכיב התחייבותי והן רכיב הוני, כהתחייבות בלתי שוטפת, הוא ש- IAS 32 קובע, שרכיב ההתחייבות ורכיב ההון של מכשיר מורכב יטופלו בנפרד, ולפיכך יש להתעלם מרכיב ההון בעת סיווג רכיב ההתחייבות.

- הוועדה לפרשנויות העבירה את הנושא האמור לטיפול הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים שהחליטה לתקן את סעיף 60(ד) ל- IAS 1 במסגרת פרויקט ה- Improvements³, כדי להבהיר, שלצורך הסיווג כפריט שוטף/בלתי שוטף, אין להביא בחשבון סילוק במכשירים הוניים. מרבית התגובות תמכו בהצעה, אך לאור חלק מהתגובות שדרשו השלמה של התיקון, כך שיטפל גם בסוגי סילוק נוספים, ומאחר שנדרשה עבודה נוספת לשם כך, החליטה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים לדחות את הטיפול בנושא זה, ולא להכלילו במסגרת פרויקט ה- Improvements שפורסם בחודש מאי 2008.

³ פרויקט ה- Improvements הינו פרויקט שנתי של "שיפורים" ותיקונים לתקני ה- IFRS.

- טיעון נוסף שהועלה בדיון של הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה, להצגת ההתחייבות של אג"ח להמרה צמודות מדד או צמודות מט"ח (התחייבות הכוללת נגזר משובץ) כהתחייבות לא שוטפת הינו שסעיף 11 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 – "מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה" קובע, כי "אם נגזר משובץ מופרד, החוזה המארח יטופל בהתאם לתקן זה אם הוא מכשיר פיננסי, ובהתאם לתקני חשבונאות מתאימים אחרים אם הוא אינו מכשיר פיננסי. תקן זה אינו קובע אם נגזר משובץ יוצג בנפרד בגוף הדוחות הכספיים". בהתאם, ניתן להציג את החוזה המארח בנפרד מהנגזר המשובץ. נראה כי סיווג ההתחייבות במקרה כזה יתבסס על מועדי הפירעון של ההתחייבות. לא ברור מהוראות תקני ה-IFRS אם הצגתו של הנגזר המשובץ יחד עם החוזה המארח עשויה לשנות את אופן הסיווג של המכשיר בכללותו.

- **סיכום הדיון של הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה**

לדעת המשתתפים בדיון ניתן לסווג, גם טרם תיקון IAS 1, אג"ח להמרה צמודות מדד או צמודות מט"ח ורכיב התחייבות של אג"ח להמרה (הכולל רכיב התחייבות ורכיב הוני), בהתאם למועדי הפירעון במזומן ולא בהתאם למועדי ההמרה שלהן. סיווג כאמור תואם את מטרות הסיווג ואת ההגדרות של נזילות וכושר פירעון במסגרת המושגית וב- IAS 1. כוונת הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים לתקן את סעיף 60(ד) ל- IAS 1 כאמור, מצביעה על כך שהוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים אף היא בדעה כי הסיווג הראוי, העולה בקנה אחד עם רוח IAS 1 הוא סיווג לפי מועדי הפירעון.

הטיפול החשבונאי בנגזרי מטבע חוץ משובצים לפי תקן חשבונאות בינלאומי 39 – "מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה"

רקע

במציאות העסקית בישראל, ביצוע עסקות כרוך פעמים רבות בעריכת חוזים מסוימים לרכישת או מכירת פריטים לא פיננסיים או לקבלת שירותים, שהינם נקובים במטבע חוץ או צמודים אליו. דוגמא בולטת לחוזים מסוג זה היא חוזי שכירות תפעולית, הנקובים או הצמודים לדולר האמריקני (להלן – "הדולר").

בחינת הטיפול החשבונאי בהתקשרויות כאמור בהתאם לתקני ה-IFRS, מעלה את השאלה, האם וכיצד נדרשת הפרדה של נגזר מטבע חוץ, המשובץ בחוזי שכירות הנקובים או הצמודים לדולר, כאשר הדולר אינו מטבע הפעילות¹ של צד משמעותי כלשהו לחוזה.

ההוראות הרלוונטיות בתקני ה-IFRS:

סעיף 11 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 – "מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה" (להלן – "IAS 39") קובע כי נגזר משובץ יופרד מהחוזה המארח ויטופל כנגזר בהתאם ל- IAS 39 אם ורק אם:

- (א) המאפיינים והסיכונים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן הדוק (closely related) למאפיינים ולסיכונים הכלכליים של החוזה המארח (ראה/י סעיפים AG30 ו- AG33 לנספח הנחיות היישום של IAS 39);
- (ב) מכשיר נפרד עם אותם תנאים כמו הנגזר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של נגזר; וכן

¹ בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 – "השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ" (להלן – "IAS 21"), "מטבע פעילות" (Functional Currency) הינו המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות. IAS 21 מציין מדרג של קריטריונים שונים לקביעת מטבע הפעילות, לרבות בחינת המטבע המשפיע ביותר על הכנסות הישות ועל הוצאותיה.

(ג) המכשיר המעורב (משולב) אינו נמדד בשווי הוגן, כאשר שינויים בשווי הוגן מוכרים ברווח או הפסד (כלומר, נגזר שמשוּבץ בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח והפסד, אינו מופרד).

בסעיף AG33(ד) לנספח הנחיות היישום, המהווה חלק בלתי נפרד מ- IAS 39, נקבע כי נגזר מטבע חוץ, המשובץ בחוזה מארח שהוא חוזה ביטוח או מכשיר לא פיננסי (כמו חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי כאשר המחיר נקוב במטבע חוץ), קשור באופן הדוק לחוזה המארח, בתנאי שהוא אינו ממונף, אינו כולל מאפיין אופציה, ודורש תשלומים הנקובים באחד מהמטבעות הבאים:

- (i) מטבע הפעילות של צד משמעותי כלשהו לחוזה זה;
- (ii) המטבע שבו נקוב המחיר של הסחורה או של השירות הקשורים, שנרכשים או שנמסרים, באופן שגרתי בעסקאות מסחריות בעולם (כמו דולר של ארה"ב לגבי עסקות בנפט גולמי); או
- (iii) מטבע שמשמשים בו בדרך כלל בחוזים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים בסביבה הכלכלית שבה מתרחשת העסקה (לדוגמא, מטבע יציב ונזיל יחסית שמשמשים בו בדרך כלל בעסקאות מסחריות מקומיות או במסחר חיצוני).

דיון

באגרת מרס 2008 של "מעבר לדוח" נכללה סקירה של נייר עמדה של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן- "המוסד לתקינה") מחודש נובמבר 2007, המסכם את העמדות כפי שהתגבשו בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה (להלן- "הוועדה המקצועית"), בנוגע לטיפול החשבונאי בחוזים לרכישת פריטים לא פיננסיים הנקובים או צמודים למטבע חוץ לפי IAS 39 (להלן- "הפרסום הקודם").

הפרסום הקודם כלל דוגמא, הממחישה את אופן הפרדת נגזר משוּבץ במקרה של חוזה שכירות לתקופה ארוכה, שנערך בדולר, כאשר הדולר אינו מטבע הפעילות של צד כלשהו, מתוך הבנה כי הפרדה כאמור נדרשת.

עם זאת, כאמור לעיל, בהתאם לסעיף AG33(ד), בעסקאות הנקובות בדולר, גם כאשר הדולר אינו מטבע הפעילות של צד משמעותי כלשהו לחוזה, עשויים להיות מקרים בהם נגזר מטבע החוץ יחשב כקשור באופן הדוק לחוזה המארח, כגון- במקרים בהם הדולר הינו מטבע שמשתמשים בו בדרך כלל בחוזים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים בסביבה הכלכלית שבה מתרחשת העסקה.

בהקשר זה, בחודש יוני 2008 פרסם המוסד לתקינה נייר עמדה נוסף בנושא זה, המסכם את העמדות כפי שהתגבשו בדיוני הוועדה המקצועית, בנוגע לטיפול החשבונאי בנגזרי מטבע חוץ משובצים לפי IAS 39 (להלן- "הפרסום")². הפרסום מחליף את הפרסום הקודם.

הפרסום דן בסוגיה האם, ואם כן, באיזו תקופה, היווה הדולר מטבע שמשתמשים בו בדרך כלל (commonly used) לרכישה או למכירה של פריטים לא פיננסיים בישראל?

עיקרי הפרסום מובאים להלן:

- במקרים מסוימים, הפרדת הנגזר המשובץ ומדידתו לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד עשויה להביא לתוצאות בדוחות הכספיים, אשר לא ישקפו את המהות הכלכלית של העסקה כפי שהובנה על ידי הצדדים לעסקה בעת ההתקשרות. מטבע הדברים, תוצאה זו מקבלת יתר ביטוי ככל שההתקשרות היא לתקופה ארוכה יותר.
- הוועדה המקצועית דנה באפשרות לקיומם של מטבעות נוספים בהם משתמשים בדרך כלל, נוסף על המטבע המקומי, בסביבה הכלכלית בה התרחשה העסקה. משמעות קיומו של מטבע בו משתמשים בדרך כלל, בסביבה הכלכלית בה התרחשה העסקה היא שהנגזר המשובץ בעסקאות הנקובות במטבע זה, קשור באופן הדוק לחוזה המארח, כך שאין להפרידו. סעיף BC39 ל- IAS 39 (בפרק הבסיס למסקנות)

² כפי שמצוין בפרסום- לפרסומים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא תקני דיווח כספי בינלאומיים אין מעמד של תקן או הבהרה והם אינם מחייבים. פרסום זה מהווה הבעת עמדה בלבד שהתגבשה בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה.

מציין, שהדרישה להפרדת נגזר מטבע חוץ עשויה להיות נטל על ישות הפועלת בכלכלה בה חוזים נקובים במטבע חוץ הם שכיחים. לדוגמא, ישות הממוקמת במדינה קטנה עשויה מטעמי נוחות לנקוב בחוזה עם ישות ממדינה קטנה אחרת במטבע בינלאומי נזיל (כגון דולר של ארה"ב, אירו או ין) במקום במטבע המקומי של אחת מהן. בנוסף, ישות הפועלת בסביבה היפר-אינפלציונית עשויה להשתמש במחירון הנקוב במטבע קשה (hard currency) כדי להגן על עצמה מפני אינפלציה. בסעיף BC40 לבסיס למסקנות נאמר כי הוחלט שלא לדרוש הפרדה של נגזר מטבע חוץ משובץ, אם החוזה נקוב במטבע, שבדרך כלל משתמשים בו בעסקות (שאינן במכשירים פיננסיים) בסביבה שבה מבוצעות העסקות. מטבע יחשב כמטבע שבדרך כלל משתמשים בו אם, לדוגמא, האוכלוסייה הרגילה מתייחסת לסכומים כספיים שלא במונחי המטבע המקומי אלא במונחי מטבע חוץ יציב יחסית, והמחירים עשויים להיות נקובים באותו מטבע.

- בדיוני הוועדה המקצועית עלתה טענה, שבתקופת היפר-אינפלציה, הצמדה למטבע חוץ היא מכשיר חליפי ואף פרקטי יותר מהצמדה למדד המחירים לצרכן, שכן מתפרסם שער יומי למטבע חוץ, לעומת מדד המחירים לצרכן המתפרסם אחת לחודש. כפועל יוצא, ומאחר שבהתאם ל- IAS 39, הצמדה למדד המחירים לצרכן אינה מחייבת הפרדת נגזר משובץ, כך יש להתייחס גם להצמדה לדולר או למטבע חוץ יציב אחר.

- בפני הוועדה המקצועית הוצגו מסמכים של הרשתות הבינלאומיות לראיית חשבון, לפיהם, מלבד המטבע המקומי, עשויים להיות מטבע או מטבעות נוספים שבהם משתמשים בדרך כלל לביצוע התקשרויות. לדוגמא, ברוסיה, ארצות מזרח אירופה ותורכיה נעשה שימוש בדולר ובאירו בנוסף לשימוש במטבע המקומי. כמו כן, בסין נעשה שימוש גם בדולר.

- בהתאם לחוות דעת כלכלית שהוצגה בפני הוועדה המקצועית, בשנת 1999 היה הדולר מטבע מקובל בשימוש במשק הישראלי.
- הוועדה המקצועית דנה בסוגיית התקופה, בה היווה הדולר מטבע, שבדרך כלל משתמשים בו בישראל, ופנתה למומחים כלכליים שונים, לשם קבלת עמדתם בנושא. בפני הוועדה המקצועית הוצגו דעות של חלק מהמומחים, לפיהן בשנת 2007 חל מפנה בהיקף השימוש בדולר בעסקות מקומיות כגון עסקאות שכר דירה והתקשרויות עם נותני שירותים. כמו כן, בהתאם לנתונים לגבי סחר החוץ של ישראל, מרבית המסחר הבינלאומי נקוב עד היום במטבעות זרים (בעיקר הדולר והאירו).

סיכום

לאור האמור לעיל, הסכימו הנוכחים בישיבת הוועדה המקצועית, כי נוסף על המטבע המקומי (הש"ח) עשויים להיות מטבע או מטבעות נוספים "שמשתמשים בהם בדרך כלל", כמשמעות מושג זה בסעיף AG33(ד)(iii) לנספח הנחיות היישום של IAS 39.

לאור העמדות שהוצגו בפני הוועדה המקצועית על ידי המומחים הכלכליים, היתה הסכמה שהדולר היווה מטבע שמשתמשים בו בדרך כלל בישראל עד ליום 31 בדצמבר 2006. לפיכך, בעסקות כאמור הנקובות בדולר, אשר ההתקשרות לגביהן נוצרה עד ליום 31 בדצמבר 2006, אין להפריד את נגזר מטבע החוץ המשובץ. האמור חל גם על עסקות מקומיות וגם על עסקות סחר חוץ.

0 עסקות מקומיות

כאמור לעיל, אין לבצע הפרדה של נגזר משובץ בעסקות מקומיות לרכישה או למכירה של פריט לא פיננסי, אשר נקשרו עד ליום 31 בדצמבר 2006. לגבי עסקות כאמור, אשר נקשרו מיום 1 בינואר 2007 ואילך, ואשר אינן מקיימות את התנאים המפורטים בסעיפים AG33(ד)(i) ו-(ii) (ראה/י לעיל), נדרשת הפרדה של הנגזר המשובץ. הפרדת הנגזר המשובץ בחוזים לרכישה או למכירה של פריטים לא פיננסיים הינה בדרך של סדרה של מספר עסקות אקדמה (forward)

או עסקאות החלפה (swap), כמספר התשלומים הנקובים בחוזה. לכל תשלום תיוחס עסקת אקדמה או החלפה אחת, לתקופה החל ממועד החוזה ועד למועד התשלום. הנגזרים (עסקות האקדמה או ההחלפה הפתוחות) יוצגו בכל תאריך מאזן לפי שוויים ההוגן, והשינוי בשווי ההוגן במהלך התקופה המדווחת ייזקף לדוח רווח והפסד.

לעניין חוזי שכירות, תקן חשבונאות בינלאומי 17 – "חכירות" (להלן – "IAS 17") קובע, כי התשלומים בגין חכירה תפעולית יוכרו כהוצאה על בסיס קו ישר לאורך תקופת החכירה. כאשר הפרדת הנגזר שתוארה לעיל נעשית בשיטת עסקות האקדמה, סכומי השכירות לכל תקופה משתנים לפי שערי הפורוורד לכל מועד תשלום, כפי שהיו במועד ההתקשרות בחוזה השכירות. בהתאם ל- IAS 17, בעת ההתקשרות בחוזה השכירות יחושב סך הוצאות השכירות לכל תקופת ההתקשרות לפי שערי הפורוורד כאמור (קרי, סיכום הוצאות השכירות לכל מועד תשלום לפי שער הפורוורד בעת ההתקשרות בחוזה השכירות), וההוצאות הכוללות ייפרסו בקו ישר על פני כל התקופה. הטיפול האמור ייושם הן בספרי השוכר והן בספרי המשכיר, בשינויים המתחייבים.

0 עסקות סחר חוץ

בדיוני הוועדה המקצועית, לאור העובדה שמדינת ישראל היא מדינה קטנה ופתוחה וסחר החוץ אינו מבוצע במטבע המקומי, הוצגו שלוש עמדות כלהלן:

1. הדולר היווה ומהווה עד היום מטבע שנהוג להשתמש בו בדרך כלל, בכל התקשרות עם ישות במדינת חוץ, שבה הדולר נחשב כמטבע שמשתמשים בו בדרך כלל (כדוגמת תורכיה). בעסקות כאמור אין להפריד את הנגזר המשובץ, גם אם הדולר אינו מטבע הפעילות של אף אחת משתי הישויות המתקשרות.

2. הדולר היווה ומהווה עד היום מטבע שנהוג להשתמש בו בדרך כלל, בכל התקשרות עם ישות במדינת חוץ, שהמטבע המקומי שלה אינו מקובל להתקשרויות. לדוגמא, אם ישות בישראל מתקשרת עם ישות בהונג קונג, כאשר בישראל לא נהוג להתקשר בהסכמים בדולר של הונג קונג, אזי אין להפריד את הנגזר המשובץ, גם אם הדולר אינו מטבע הפעילות של אף אחת משתי הישויות.

3. מאחר ומרבית ההתקשרויות עם ישויות במדינות חוץ מבוצעות בדולר, הדולר היווה ומהווה עד היום מטבע שנהוג להשתמש בו בדרך כלל, בכל התקשרות עם ישות במדינת חוץ כלשהי.

בסיכום הדיון נאמר כי יש להפעיל שיקול דעת לגבי כל מקרה לגופו בקביעה אם נדרשת הפרדה של הנגזר המשובץ בעסקות סחר חוץ הנערכות במטבע חוץ.

תקנות ניירות ערך

תקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיוטת תשקיף – מבנה וצורה) (תיקון), התשס"ח – 2008

ב- 15 ביוני 2008 פורסמו ברשומות תקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיוטת תשקיף – מבנה וצורה), (תיקון), התשס"ח – 2008 (להלן – "התקנות החדשות").
התקנות החדשות מתקנות את תקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיוטת התשקיף – מבנה וצורה), התשכ"ט – 1969 (להלן – "התקנות העיקריות") בנוגע למספר נושאים.

להלן מובאת תמצית תיקונים עיקריים שנכללו בתקנות החדשות:

אחד התיקונים העיקריים שנכללו בתקנות החדשות נוגע להבחנה בין הדרישות מתאגיד מדווח (תאגיד שניירות ערך שלו הוצעו כבר בעבר לציבור על פי תשקיף, ובהתאם חלות עליו חובות הדיווח השוטפות לפי סעיף 36 לחוק ניירות ערך; להלן – "תאגיד מדווח") לבין הדרישות מתאגיד שזוהי לו ההצעה הראשונה של ניירות ערך לציבור (להלן – "IPO"), לגבי פרק תיאור עסקי התאגיד ולגבי הדוחות הכספיים שיכללו בתשקיף. הבחנה זו עשויה להקל מאוד על תאגידים מדווחים בבואם לפרסם תשקיף להצעת ניירות ערך נוספים לציבור.

פרק תיאור עסקי התאגיד, שיכלול בתשקיף של תאגיד מדווח

תקנה 44(א) לתקנות העיקריות דורשת הכללת פרטים עדכניים למועד פרסום התשקיף על עסקי המנפיק, בהתאם למפורט בתוספת הראשונה לתקנות אלו (פרק תיאור עסקי התאגיד). בהתאם לתקנות החדשות, במקרה בו המנפיק הוא תאגיד מדווח, ניתן לראותו כאילו עמד בדרישות תקנה 44 (א) לתקנות העיקריות, אם כלל בתשקיף את פרק תיאור עסקי התאגיד, שהופיע בדוח התקופתי שלו לשנה האחרונה שהסתיימה לפני מועד הגשת

התשקיף ובדוחות הרבעוניים שלו, שפורסמו לאחר מועד הדוח התקופתי האמור, ובלבד שיובאו כל שינוי או חידוש מהותיים, אשר אירעו בעסקי התאגיד בכל עניין שיש לתארו בדוח התקופתי, עד מועד פרסום התשקיף.

דוחות כספיים שייכללו בתשקיף של תאגיד מדווח

פרק י' לתקנות העיקריות דן בדוחות הכספיים שנתיים ובדוחות הביניים שייכללו בתשקיף. פרק זה מפרט את התקופות והתאריכים שאליהם יתייחסו הדוחות הכספיים שייכללו בתשקיף, בהתאם לתאריך התשקיף ולפער בינו ובין תאריך הדוח השנתי אשר ייכלל בו, וקובע, בין היתר, כי כל הדוחות שנדרשים להכלל בתשקיף (לרבות דוחות הביניים הרבעוניים) יהיו ערוכים במתכונת הדוח השנתי ובהתאם להוראות תקנות ניירות ערך (עריכת דו"חות כספיים שנתיים), התשנ"ג – 1993.

בהקשר זה, בתקנות החדשות התווסף פרק חדש שנקרא: "פרק י': דוחות כספיים שייכללו בתשקיף של תאגיד מדווח" ובו נקבע כדלקמן:

"60ב. (א) בתשקיף שבו מוצעים ניירות ערך של תאגיד מדווח, ייכללו הדוחות הכספיים כאמור בפרק י', אלא אם כן נכללו בו הדוחות הכספיים שבדוח התקופתי של המנפיק לשנה האחרונה שהסתיימה לפני מועד הגשת התשקיף, דוחות כספיים ביניים שלו ואירועים לאחר תאריך המאזן שדווח עליהם לאחר מועד הדוח התקופתי האחרון; לעניין תקנת משנה זו, "דוחות כספיים ביניים" – כהגדרתם בתקנות דוחות תקופתיים ומידיים.

(ב) כל הדוחות האמורים בתקנת משנה (א) יקיימו את כל אלה:

- (1) ייחתמו סמוך למועד התשקיף;
- (2) יהיו סקורים בידי רואה חשבון או מבוקרים בידו;
- (3) דוח הסקירה או דוח המבקרים של רואה החשבון יובא בתשקיף ויצוין בו כי רואה החשבון הסכים לכלול בתשקיף."

המשמעות העיקרית של האמור לעיל הינה, שתאגיד מדווח יוכל לבחור בעת פרסום תשקיף, לכלול בו את הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים שלו ודוחות כספיים ביניים

שלו ואירועים לאחר תאריך המאזן, שדווח עליהם לאחר מועד הדוח התקופתי האחרון באופן שפורט לעיל, וזאת חלק עריכת דוחות כספיים במיוחד לתשקיף במתכונת שחייבה עד כה במסגרת פרק י' לתקנות העיקריות, אשר, כאמור לעיל, כוללת מתן פירוטים וגילויים במתכונת של דוחות כספיים שנתיים גם בגין נתוני דוחות הביניים הרבעוניים הנכללים בתשקיף.

הבחירה האמורה הינה, כאמור לעיל, נחלתו של תאגיד מדווח בלבד. לעומתו, תאגיד המפרסם תשקיף במסגרת IPO, יהיה מחויב לפעול במתווה של הוראות פרק י' לתקנות העיקריות כאמור לעיל.

תחילתן של התקנות החדשות הינה 30 יום ממועד פרסומן.

תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים) (תיקון מס' 2), התשס"ח-2008

ב- 15 ביוני 2008 פורסמו ברשומות תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים) (תיקון מס' 2), התשס"ח-2008 (להלן – "התקנות החדשות"). התקנות החדשות מתקנות את תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 (להלן – "התקנות העיקריות") בנוגע למספר נושאים.

להלן מובאת תמצית תיקונים עיקריים שנכללו בתקנות החדשות:

אחד התיקונים העיקריים נוגע לחובת צירוף הערכות שווי לדוחות כספיים ופירוט לגביהן. תיקון זה מחליף את החובה (המעוגנת בתקנה 8 לתקנות העיקריות) לצרף הערכת שווי

מהותית, ששימשה בסיס לקביעת נתונים בדוח התקופתי, בחובת צירוף הערכת שווי מהותית **מאוד**, ששימשה בסיס כאמור.

בנוסף, לפי התקנות החדשות, כאשר שימשה הערכת שווי מהותית או הערכת שווי מהותית מאוד לקביעת ערכם של נתונים בדוח התקופתי, לרבות קביעה כי אין צורך בשינוי ערכם, יש לפרט, בדוח התקופתי, את הנתונים הבאים, בטבלה:

(1) זיהוי נושא ההערכה (הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות, ההון, הפעילות, ההכנסה או ההוצאה, לפי העניין);

(2) עיתוי ההערכה;

(3) שווי נושא ההערכה סמוך לפני מועד ההערכה, אילו כללי החשבונאות המקובלים, לרבות פחת והפחתות, לא היו מחייבים את שינוי ערכו בהתאם להערכת השווי;

(4) שווי נושא ההערכה שנקבע בהתאם להערכה;

(5) זיהוי המעריך ואפיוניו, לרבות השכלה, ניסיון בביצוע הערכות שווי לצרכים חשבונאיים בתאגידים מדווחים ובהיקפים דומים לאלה של ההערכה המדווחת או העולים על היקפים אלה, ותלות במזמין ההערכה, ולרבות התייחסות להסכמי שיפוי עם מעריך השווי;

(6) מודל ההערכה שמעריך השווי פעל לפיו (DCF, שיטת ההשוואה, מודל B&S וכיוצב');

(7) ההנחות שלפיהן ביצע מעריך השווי את ההערכה, בהתאם למודל ההערכה ולרבות:

(א) שיעור ההיוון (או WACC);

(ב) שיעור הצמיחה;

(ג) אחוז ערך הגרט מסך השווי שנקבע בהערכה (Terminal Value);

(ד) סטיית תקן;

(ה) מחירים ששימשו בסיס להשוואה;

(ו) מספר בסיסי ההשוואה.

התקנות החדשות אף מתקנות את התוספת השלישית לתקנות העיקריות, המפרטת עניינים שיש להתייחס אליהם בהערכת שווי שצורפה, ומוסיפות להם את הדרישה לכלול פרטים בנוגע לניסיונו של מעריך השווי בביצוע הערכות שווי בהיקפים דומים לאלה של

נושא ההערכה הנוכחית או גבוהים מהם. כמו כן, בהתאם לתקנות החדשות, על מעריך השווי להסביר את השינויים העיקריים בהנחות ובאומדנים המהותיים, בין היתר, במקרה בו סטה השווי שנקבע בהערכות השווי הקודמות של נושא ההערכה, על-ידי אותו מעריך שווי, בעשרים אחוזים או יותר (לעומת סף של 30% או יותר לפני התיקון) מהשווי שנקבע בהערכת השווי, או במקרה בו סטה הרווח הנקי שחושב בהתאם להערכות השווי הקודמות בעשרה אחוזים או יותר מהרווח הנקי שמחושב לפי הערכת השווי (לעומת היעדר התייחסות לסף הרווח הנקי לפני התיקון).

תיקון נוסף בתקנות החדשות נוגע לצירוף דוחות פרופורמה, ולפיו, אם אירע אירוע הפרופורמה לאחר תאריך המאזן ועד לתאריך אישור הדוחות הכספיים, או שקרוב לוודאי שאירוע הפרופורמה יושלם בתקופה של שלושה חודשים לאחר תאריך אישור הדוחות הכספיים, וההשלמה אינה כרוכה בתנאים מהותיים, רשאי התאגיד לפרסם את דוח הפרופורמה בדוח מיידי בתוך 90 ימים ממועד אירוע הפרופורמה או השלמתו, לפי העניין, או במסגרת הדוח התקופתי או הרבעוני לתקופה שבה אירע אירוע הפרופורמה, לפי העניין, לפי המוקדם מהמועדים.

תחילתן של התקנות החדשות הינה 30 יום ממועד פרסומן.

תיקון טעות סופר

במאמר "צירופי עסקים- המודל החשבונאי החדש", שהופיע באגרת מרס 2008, במקום המשפט "התקנים הבינלאומיים המקבילים להם (IFRS 3R ו- IAS 27R) חלים על צירופי עסקים שיתרחשו בתקופות דיווח שנתיות, המתחילות ביום 1 בינואר 2009...", יבוא "התקנים הבינלאומיים המקבילים להם (IFRS 3R ו- IAS 27R) חלים על צירופי עסקים שיתרחשו בתקופות דיווח שנתיות, המתחילות ביום 1 ביולי 2009...".